

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม วัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และสภาพบริบทของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่เชื่อมโยงกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

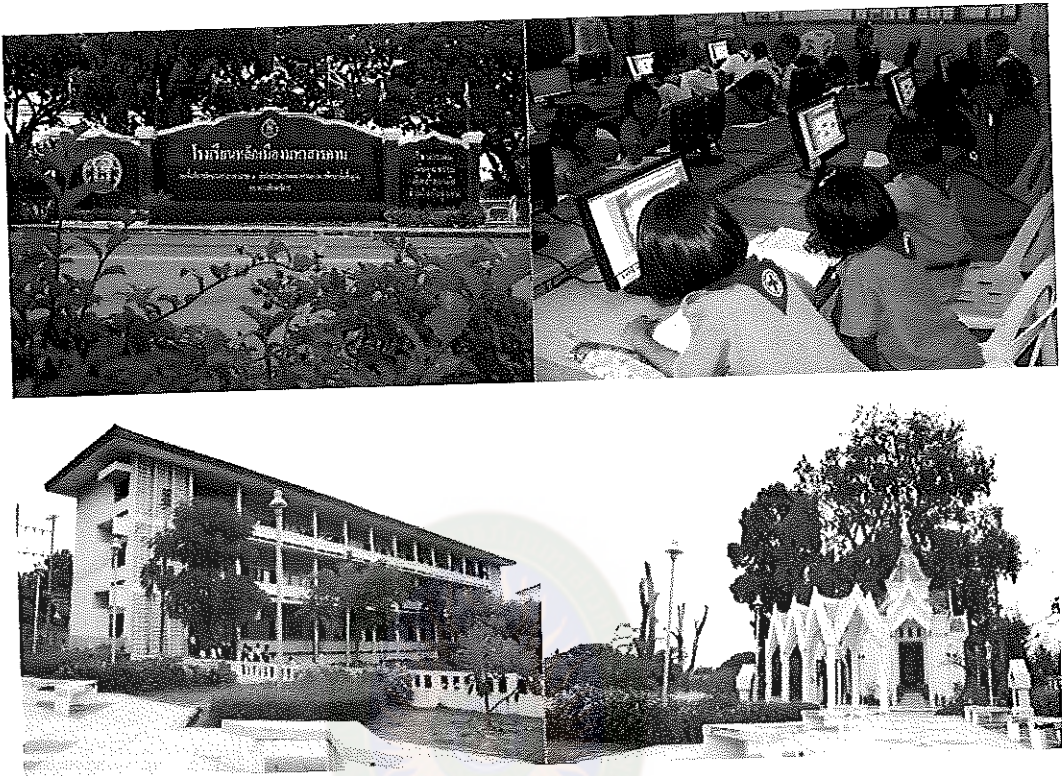
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเวทียืนยันข้อมูล
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บริบทของแหล่งเรียนรู้และศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา และสภาพบริบทของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและสภาพบริบทของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

ภาพประกอบที่ 1 แสดงบริบทของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง

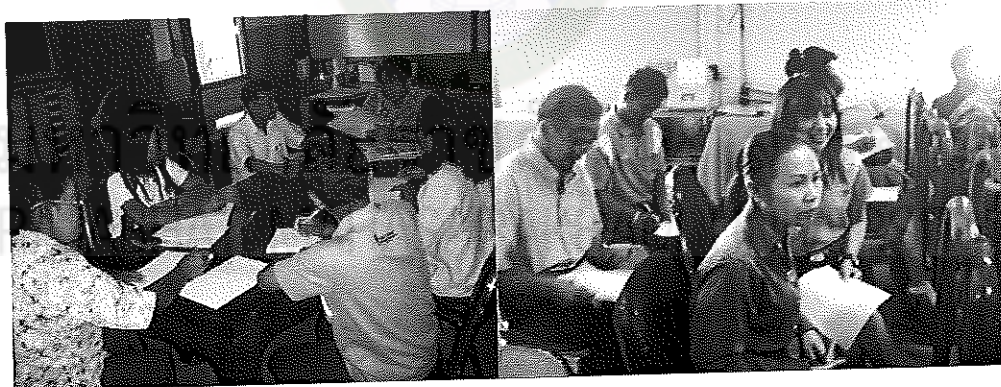
จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและสภาพบริบททั่วไปของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จากเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554 (โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม, 2554 : 18-19) และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 : 3-7) พบว่า โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม มีสิ่งที่จะต้องพัฒนา ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการมีจิตสาธารณะ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และควรส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาอย่างชัดเจนที่

ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เพราะสภาพบริบทของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคามและชุมชน มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตได้ดี ได้แก่ ศาลหลักเมืองมหาสารคามซึ่งพบเห็นกิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะชีวิตได้หลากหลาย รวมทั้งชุมชนรอบบริเวณ โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้และกรณีปัญหาที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติ ความเชื่อและการประดิษฐ์เครื่องบูชาในการประกอบพิธีกรรมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้านสมาธิ ปัญญา และสัมมาอาชีวะในการพึ่งตนเองได้

2. ผลการผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเสวนาประชุม เพื่อทบทวนสภาพปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนรู้และหาแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือและนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนและวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านทักษะชีวิตของนักเรียนทั้งที่บ้านและใน โรงเรียน

ภาพประกอบที่ 2 แสดงการประชุมเสวนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

ในวันที่ 24 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 เวลา 13.00 น.- 15.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ผู้วิจัยได้จัดประชุมเสวนากลุ่ม (Focus Group) เรื่อง สภาพปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยกระบวนการจัดการ

ความรู้ และใช้แบบบันทึกการประชุมเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เสวนาร่วมกัน จำนวน 13 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ตัวแทนครูจำนวน 2 คน 3) ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 2 คน 4) ตัวแทน นักเรียน จำนวน 2 คน 5) ตัวแทนผู้ปกครอง 2 คน 6) ตัวแทนกรรมการสถานศึกษาจำนวน 2 คน ผู้เข้าร่วมประชุมเสวนาร่วมกันด้วยบรรยากาศเชิงบวก ทุกคนทำตัวทำใจให้เป็นอิสระ และ เสมอภาคกัน และร่วมกันสร้างบรรยากาศเชิงบวก แสดงความชื่นชม ความสนใจ พุดออกมา จากใจ พุดจากความรู้สึกร่วมกันจากประสบการณ์ตรง และการฟังอย่างลึกซึ้ง มีทัศนคติในการเปิดตัว เปิดใจเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราวดี ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อทุกคน ผลการประชุมพบว่า ร้อยละ 80 ของผู้ร่วมเสวนาได้แสดงความคิดเห็นดังตัวอย่างข้อความ ดังนี้

อุษา ทันทพรม ตัวแทนครูกล่าวว่า “เด็กนักเรียน ป. 6 ส่วนใหญ่ไม่ค่อยส่งงาน หรือไม่ส่งการบ้านที่ได้รับมอบหมาย แต่จะชอบเล่น ชอบคุย เล่นเกมในโทรศัพท์ ในห้องเรียน นักเรียนจะมีโทรศัพท์เกือบทุกคน เป็นปัญหามากในการควบคุม ไม่รู้ว่าเป็นเกม ประเภทไหน นักเรียนขาดทักษะการทำงาน ไม่ค่อยใฝ่รู้ใฝ่เรียน บางทีก็มีปัญหาทะเลาะกัน บ้าง เพราะเด็กใช้วาทะหาเรื่องกันก็มี เด็กที่ถูกล้อก็ระงับอารมณ์ไม่ได้นี่คือปัญหาที่พบใน โรงเรียน”

(อุษา ทันทพรม. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

ลัดดา ค้วงสกุล ผู้ปกครองนักเรียนกล่าวว่า “เด็กที่บ้าน ถ้าครอบครัวไหนสนใจ อบรมดูแลลูกดี ๆ ก็มีพฤติกรรมที่ดี แต่ที่เห็นส่วนใหญ่จะอยู่กับตายาย ผู้ปกครองไปทำงาน ที่อื่น หรือเร่งรีบ ซึ่งถูกตามใจเพราะเลี้ยงด้วยเงิน เด็กจึงชอบเอาแต่ใจตัวเอง ผู้ปกครองไม่ฝึกให้ ทำงาน เด็กไม่ชอบอ่าน ชอบดูละครทีวี ละครทีวีบางเรื่องก็ไม่มาให้เด็กดู”

(ลัดดา ค้วงสกุล. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

อุบล แสนสุข ผู้ปกครองนักเรียน กล่าวว่า “เด็กในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงาน เอาเวลาดูทีวี หรือเล่นเกมในโทรศัพท์ พ่อแม่ใช้ทำงานบ้านก็ใช้ไม่ค่อยได้ ไม่รับผิดชอบ ตนเองในการซักเสื้อผ้า ถูเท้า รองเท้าของตนเอง และใช้เงินเก่ง”

(อุบล แสนสุข. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

พิมลพรรณ รักษาแก่นตง ตัวแทนครู กล่าวว่า “เด็กส่วนใหญ่จะขาดวินัยในตนเอง โดยเฉพาะเรื่องการกิน การอยู่ การดู การฟัง เช่นพฤติกรรมการกิน จะชอบกินอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ขาดความเป็นระเบียบ ทิ้งขยะไม่ถูกที่ ขาดสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ ค่อนข้างดี”

(พิมลพรรณ รักษาแก่นตง. 2544 : การสนทนากลุ่ม)

ภานุสิทธิ ฉลาดพงศ์พันธ์ ตัวแทนนักเรียนกล่าวว่า “ผมสังเกตเห็นเพื่อน ๆ ในห้องชอบเล่นโทรศัพท์ แล้วก็ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ ไม่ค่อยเข้าห้องสมุด ไม่ชอบอ่านหนังสือหาความรู้ด้วยตนเอง ห้องอื่น ๆ ก็เป็นเหมือนกัน และเพื่อน ๆ ชอบล้อเลียนกัน ชอบทะเลาะตบตีกัน บางครั้งก็ส่งเสียงดังก่อความรำคาญให้กับเพื่อน เวลาครูสอนก็คุยกัน ทำให้เสียสมาธิในการเรียน ครับ”

(ภานุสิทธิ ฉลาดพงศ์พันธ์. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

สุนทร กองศรี ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า “ผมในฐานะที่เป็นประธานกรรมการสถานศึกษาที่รู้สึกเป็นห่วงถึงปัญหา ผมคิดว่าการพัฒนาหรือแก้ปัญหา คงต้องอาศัยหลายส่วนช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องเข้าใจในวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนให้เป็นคนดีวินัย มีความรู้ และคุณครูที่สอนอยู่ใน โรงเรียนต้องช่วยกันแก้ปัญหา”

(สุนทร กองศรี . 2554 : การสนทนากลุ่ม)

สังคม คำชาย ผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า “ทางโรงเรียนก็เห็นปัญหาหลายอย่าง ได้จัดกิจกรรมหลายอย่างที่พัฒนาความพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การอบรมคุณธรรม การจัดกิจกรรมวันสำคัญ วันพ่อ วันแม่ ให้เด็กได้มีการแสดงออกต่อบิดามารดา และคิดว่าต่อไปจะสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกสาระการเรียนรู้ คุณครู ปีทมา อรรคแสง จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิต ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและอาจจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนจะสนับสนุนเต็มที่”

(สังคม คำชาย. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

ผลการประชุมเสวนากลุ่มครั้งนี้ สามารถถอดบทเรียนและสรุปผลการประชุมเสวนากลุ่ม จากมติของที่ประชุม พบว่า สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาด้านผู้เรียน 2) สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต ดังรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านผู้เรียน

1.1 นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชาการ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

1.2 นักเรียนไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ชอบแสดงอารมณ์ไม่พอใจเมื่อต้องได้ทำงานที่ผู้ปกครองขอร้องและชอบทำตามใจตนเอง

1.3 นักเรียนไม่รู้จักประหยัดคอดออม ใช้จ่ายในการซื้อสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น

1.4 นักเรียนใช้ภาษาพูดไม่สุภาพ บางครั้งมีการทะเลาะวิวาทในหมู่คณะ

2. สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.1 ขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง

2.2 ครูผู้สอนการจัดกระบวนการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดประสบการณ์ และโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

2.3 ครูผู้สอนขาดการส่งเสริมให้นักเรียน ได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน และกระบวนการทำงานกลุ่ม

2.4 การสอนของครูมุ่งสอนให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ขาดการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดวินัย ขาดความสามัคคี และขาดการใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ข้อคิดเห็นเสนอแนะจากการประชุมเสวนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนได้ตระหนักถึงปัญหาที่พบและจะสนับสนุนในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโดยมอบหมายให้คุณครูบูรณาการการเรียนการสอน โดยสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกวิชา

2. ควรใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับการใช้วิถีชีวิตมากที่สุด

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชื่นชมและต้องการให้ผู้วิจัยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน จึงขอสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

จากสภาพปัญหา บริบทของ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สรุปได้ว่า โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคามเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ครูจำนวนมากสอนไม่ตรงตามวิชาเอกหรือวิชาโท มีการขยายตัวของจำนวนนักเรียนมากทำให้มีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา และขาดความรักความสามัคคีในกลุ่ม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบประกันคุณภาพภายใน และจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนมูวัฒนธรรม

ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลทั่วไปโดยใช้แบบสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อหาแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้แบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชุมชนมูวัฒนธรรม โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จำนวน 20 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาระดับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนมูวัฒนธรรม

ตารางที่ 6 แสดงผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปในการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ชุมชนวัฒนธรรม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ	รวม	
	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	6	30
หญิง	14	70
อายุ		
9-10 ปี	0	
11-12 ปี	20	100

จากตารางที่ 6 สรุปผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 เพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และมีอายุ 11-12 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้แบบสำรวจความต้องการเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม

รายการความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชาวมหาสารคาม		
1.1 ห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์	1	5
1.2 ศาลหลักเมืองมหาสารคาม	10	50
1.3 ห้องประวัติศาสตร์	4	20
1.4 พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	4	20
1.5 วัด	1	5
2. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับผู้ถ่ายทอดความรู้		
2.1 ครูผู้สอน	5	25
2.2 พระสงฆ์	3	15
2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	10	50
2.4 คนในครอบครัว	2	10
3. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.1 การศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4	20
3.2 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมและนักเรียนได้ปฏิบัติจริง	12	60
3.3 การเรียนที่เน้นวิชาการในห้องเรียน	2	10
3.4 การใช้สื่อ เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้	2	10

รายการความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		
4.1 ในชั่วโมงชุมนุม	8	40
4.2 ช่วงพักกลางวัน	4	20
4.3 ช่วงเลิกเรียน	3	15
4.4 วันเสาร์-วันอาทิตย์	5	25
5. ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต		
4.1 คอมพิวเตอร์	2	10
4.2 สื่อที่หาได้ในชุมชน	7	35
4.3 สื่อของจริง	9	45
4.4 สื่อจำลอง	2	10

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม พบว่า 1) ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของชาวมหาสารคามจากแหล่งเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา คือ ห้องประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 20 ห้องสมุดห้องคอมพิวเตอร์ วัด คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ 2) ความต้องการเกี่ยวกับผู้ถ่ายทอดความรู้ มีความต้องการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 25 พระสงฆ์ คิดเป็นร้อยละ 15 และคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ 3) ความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและนักเรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา คือ การศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 20 การเรียนที่เน้นวิชาการในห้องเรียนและการใช้สื่อ เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ 4) ความต้องการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงชุมนุมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา คือ วันเสาร์ วันอาทิตย์ คิดเป็น

ร้อยละ 25 ช่วงพักกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 20 ช่วงเลิกเรียน คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ 5) ความต้องการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้สื่อของจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา คือ สื่อที่หาได้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 35 คอมพิวเตอร์ และสื่อจำลอง คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยศึกษาความเชื่อเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคามและคติความเชื่อจากการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชาวมหาสารคาม โดยใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม 2) ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อหลักเมืองกับวิถีชีวิตของชาวมหาสารคาม ดังรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีการตั้งศาลหลักเมือง ตามประวัติการตั้งเมืองมหาสารคาม เมื่อพระขัติยวงษา (จัน) ปรีภักกับอุปฮาด (ภู) ตลอดจนกรมการเมืองทั้งปวง เห็นชอบที่จะให้ท้าวมหาชัย (กวด) ท้าวบัวทอง ออกไปตั้งเมืองใหม่แล้วได้มีใบบอกลงไปกรุงเทพฯ เพื่อนำขึ้นกราบบังคมทูลแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขอพระราชทาน “บ้านลาดกุดยางใหญ่” เป็นเมือง ขอท้าวมหาชัย(กวด) เป็นเจ้าเมือง ขอท้าวบัวทอง เป็นอุปฮาด ขอท้าวไชยวงษา (สิง) บุตรพระยาขัติยวงษา (สีลัง) เป็นราชวงศ์ ทางราชสำนักกรุงเทพฯ ได้มีสารตรามาถึงพระขัติยวงษา (จัน) ลงวันอังคาร เดือน 10 ขึ้น 1 ค่ำ ปีฉลู สัปตศก จุลศักราช 1227 (ซึ่งตรงกับวันที่ 22 สิงหาคม 2408) ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

....จึงมีพระราชโองการดำรัสว่า ซึ่งเจ้าพระยาภูธรราชภัยฯ พร้อมกับ เจ้าพระยา
นครราชสีมา ไต่เสียง แลทำแผนที่เมืองจะตั้งใหม่ เห็นการไม่เกี่ยวข้อง
แก่บ้านแก่เมืองใดแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ขนานนามบ้านลาดกุดยางใหญ่
เปนเมืองมหาสารคาม พระราชทานนามสัญญาบัตร ประทับพระราชลัญจกร
ตั้งท้าวมหาไชยเปนที่พระเจริญราชเดช เจ้าเมือง ทำราชการขึ้นแก่เมืองร้อยเอ็ด

ให้พระราชทาน ท้าวมหาไชย ผู้เป็นที่พระเจริญราชเดช เจ้าเมืองมหาสารคาม...

ท้าวมหาไชย (กวค) พาผู้คนออกจากเมืองร้อยเอ็ดมาทางตะวันตก ประมาณ 1,000 เส้น จึงหยุดตั้งอยู่บริเวณที่ดอน แล้วจัดพิธีการฝังหลักเมืองลงที่นั่น(บริเวณที่ตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมือง) ภายหลังได้สร้างวัดชื่อวัดบ้านคอนเมืองแต่ชาวบ้านเรียกว่าวัดข้าวฮ้าว อยู่ได้ประมาณ 6 เดือน เห็นว่าขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคจึงย้ายมาตั้งอยู่ระหว่าง กุดยางใหญ่กับหนองท่อม (หนองกระทุ่ม) ซึ่งมีผู้คนมาอาศัยอยู่บ้างแล้ว คือ บ้านจาน ประกอบกับห่างออกไปเล็กน้อยทางตะวันตก ก็มีหนองหัวช้าง (บริเวณวัดนาควิชัยในปัจจุบัน) และถัดหนองกระทุ่มออกไปเล็กน้อยมีห้วยคาง จึงเป็นชัยภูมิที่แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ (ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ และคณะ. 2546 : 27-29)

ส่วนอาจารย์อาคม วรจินดา อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านศิลปะและวัฒนธรรมภูมิภาคอินโดจีนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าจุลศักราช 1227 ปีฉลู สัปตศก พระขัติยวงษา เจ้าเมืองร้อยเอ็ด ได้มีหนังสือกราบทูลไปยังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ขอตั้งบ้านลาดกุดยางใหญ่เมือง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านลาดกุดยางใหญ่เป็นเมืองมหาสารคามให้ท้าวมหาไชยบุตรอุปฮาด(สิง)เมืองร้อยเอ็ดเป็นพระเจริญราชเดชเจ้าเมือง ให้ท้าวบัวทอง บุตรอุปฮาด(ภู) เป็นอัครฮาด ให้ท้าวไชยวงษา(ฮึง) บุตรพระขัติยวงษาเจ้าเมืองร้อยเอ็ดเป็นอัครวงษ์ให้ท้าวเถื่อน บุตรพระขัติยวงษา (จัน) เจ้าเมืองร้อยเอ็ดเป็นอัครบุตร รักษาเมืองมหาสารคาม ขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ดซึ่งเมืองร้อยเอ็ดได้แบ่งเลข 4,000 คน ทั้งสามะโนคร้ว ประมาณ 9,000 คน(กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2554 : 39)

3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อหลักเมืองกับวิถีชีวิตของชาว มหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 3 แสดงถึงความเชื่อของชาวมหาสารคามเกี่ยวกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ชาวจังหวัดมหาสารคามเชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ชาวมหาสารคามนับถือ ความสุขความทุกข์ทั้งหลายขึ้นอยู่กับเจ้าพ่อหลักเมือง ดังนั้นจึงมีการกราบไหว้ขอพรบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมืองเป็นประจำ เจ้าพ่อหลักเมืองช่วยปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองและผู้คนให้ปลอดภัย และช่วยเพิ่มกำลังใจให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจและกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง เช่น การทำงาน การประกอบอาชีพ การช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิต ซึ่งเป็นผลสำเร็จตามปรารถนา ดังตัวอย่างข้อความที่ถอดจากบทสนทนาในการสัมภาษณ์ประชาชน ดังนี้

ทองเลี่ยม เวียงแก้ว กล่าวว่า “ประเพณีการตั้งหลักเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองนั้น ไม่ใช่ประเพณีที่มีมาแต่เดิมในภาคอีสาน แต่เป็นประเพณีที่รับไปจากภาคกลางในสมัย

กรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง เฉพาะหลักเมืองของจังหวัดมหาสารคาม ท้าวมหาชัย (กวด) ได้รับเอา
วัฒนธรรมจากกรุงเทพฯ ในขณะที่ “เรียนเมือง” ในกรุงเทพฯ นานถึง 6 ปี แต่แรกที่ตั้ง
ศาลหลักเมืองจะมีลักษณะเช่นใด ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน มีเพียงผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อก่อน
ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองยังเป็นเพียงศาลไม้เก่าๆ รอบๆ บริเวณศาลได้ปลูกดอกจำปาขาว
(ดอกลั่นทม) ไร่หลายต้น เขาคงจะปลูกเอาไว้ให้คนเค็ดเอาดอกบูชา ไหว้เจ้าพ่อหลักเมือง
แต่ถ้าใครไปเค็ดดอกจำปาเล่นเจ้าพ่อจะโกรธ และลงโทษให้มีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา จนกว่าจะ
นำดอกไม้ธูปเทียนไปกราบขอโทษ เจ้าพ่อหลักเมืองจึงจะงดการลงโทษ จากความเชื่อดังกล่าว
ทำให้ไม่มีใครกล้าไปเค็ดดอกจำปาขาวเล่น ปล่อยให้ดอกขาวสะพรั่งเต็มต้น”

(ทองเลี่ยม เวียงแก้ว. 2554 : สัมภาษณ์)

จันทชัย วรามิตร กล่าวว่า “เห็นศาลหลักเมืองมาตั้งแต่จำความได้ แต่ก่อน
ศาลหลักเมือง มีลักษณะสร้างเป็นอิฐเป็นธาตุ 2 องค์ หลักเมืองเป็นที่ตั้งบ้านเมือง เป็นที่สถิต
ของเทวดา เป็นที่เคารพบูชา คนเก่าแก่ ตามหมู่บ้านก็จะมี หลักบ้าน เป็นเสาที่มีขนาดกลม
ไม้แก่น สลักเป็นยอดแหลม ถ้าจะตั้งบ้านที่ใดก็จะตั้งเสาหลักบ้านเมือง ชาวบ้านก็จะยึดถือเป็น
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ความร่มเย็น เวลาเจ็บไข้ก็ไปกราบไหว้ ถึงเวลามีไถ่ต้ม หัวหมู ไปถวาย”

(จันทชัย วรามิตร. 2554 : สัมภาษณ์)

สุวันทา บำรุงเอื้อ กล่าวว่า “เจ้าพ่อหลักเมืองจะช่วยให้ลูกชายประกอบอาชีพขาย
อาหารตามสั่ง จึงนำธูปเทียนมาบูชา บอกกล่าว บนบานขอพรให้ทำมาค้าขึ้น มีลูกค้ามาก ๆ และ
ขอให้ไม่มีอุปสรรคใด ๆ ในการประกอบอาชีพ ในปัจจุบันมีรายได้ดี มีฐานะมั่นคง
จึงมากราบไหว้เจ้าพ่อหลักเมืองเป็นประจำ และจัดเครื่องเช่น ไหว้บูชาทุกครั้งเพื่อเป็นการสำนึก
ในบุญคุณ”

(สุวันทา บำรุงเอื้อ. 2554 : สัมภาษณ์)

หนูคล้าย แพงวิเศษ กล่าวว่า “มาแก่นบนที่สามารถลงสมัครผู้ใหญ่นบ้านและได้รับ
การเลือกตั้ง ได้มาขอพรและบนบานให้ได้รับการเลือกตั้งผู้ใหญ่นบ้าน ถ้าได้รับเลือกตั้งจะมา
ถวายหัวหมู 10 หัว ผลการเลือกตั้งได้สมใจหวัง จึงมาแก่นบน โดยนำหัวหมูและข้าวปลาอาหาร
ขนม ผลไม่มาถวายตามที่บนไว้ ที่มาบนเพราะคิดว่าตัวเอง ไม่มีคะแนนเสียงมากเท่าใด จึงมา
กราบไหว้ ขอพรก็ได้สมปรารถนา แล้วทำให้มีความสุข ไม่กังวล มีกำลังใจและมั่นใจยิ่งขึ้น”

(หนูคล้าย แพงวิเศษ. 2554 : สัมภาษณ์)

พรชนก อุ่นอุดม กล่าวว่า “ตนเองมีอาการเจ็บป่วยหลายอาการ เช่น เป็นโรคถุงน้ำดี รักษายังไม่ทันหาย ก็เป็นไส้ติ่งอักเสบ และไม่คอยสบาย วิงเวียน เบื่ออาหาร เกิดความไม่สบายใจ คิดว่าตัวเองทำอะไรที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ จึงมาขอพรกราบไหว้เจ้าพ่อหลักเมืองและขอมาให้หายป่วย มีสุขภาพแข็งแรง มีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน และร่ำรวย”

(พรชนก อุ่นอุดม . 2554 : สัมภาษณ์)

ลีดา ภูชัยแสน กล่าวว่า “เจ้าพ่อหลักเมืองมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวมหาสารคาม ที่ช่วยเหลือทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เจ้าพ่อหลักเมืองจะช่วยในเรื่องชาวบ้านจึงมาบนบาน บอกกล่าวเป็นประจำทุกวัน และจะมาแก้บน โดยเฉพาะวันพุธ ซึ่งถือว่าเป็นวันดี ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมานาน สิ่งของที่นำมาถวายหรือแก้บน ที่คิดว่าเจ้าพ่อชอบที่สุด คือ หัวหมู ไก่ต้ม ผลไม้ เหล้าขาว พานบายศรี หรือบางคนก็ถวายช้าง ม้า เป็นต้น”

(ลีดา ภูชัยแสน. 2554 : สัมภาษณ์)

ไฉ่เขย จันทร์ป่า กล่าวว่า “คนสมัยก่อนสร้างบ้านชอบตั้งเสาหลักเมืองเป็นหลักของบ้านให้มั่นคง จึงมีการสร้างศาลหลักเมืองเพื่อเป็นหลักของจังหวัด ส่วนใหญ่คนในปัจจุบันชอบมาบนบานเจ้าพ่อหลักเมืองให้สมปรารถนาแล้วจะมาถวาย อาหารคาว หวาน เหล้าขาว เป็ด ไก่ หัวหมู สิ่งที่มาแก้บนขึ้นอยู่กับผู้ที่มาบน บนบานอะไรไว้ วันนี้ได้มาแก้บน ที่บนไว้ให้หลุดคดี เลือดแดง เมื่อมากราบไหว้ก็มีความมั่นใจว่าจะสำเร็จ และก็เป็นจริง”

(ไฉ่เขย จันทร์ป่า. 2554 : สัมภาษณ์)

รุ่งเรืองรัช เทพหัสดิน กล่าวว่า “คนที่มีความทุกข์หรือความจำเป็นต่าง ๆ จะมาขอให้เจ้าพ่อหลักเมืองช่วยเหลือถ้าได้ผลก็จะมาแก้บน โดยไม่ให้สิ่งของที่บนบานไว้ ในการบูชาและมีพิธีบวงสรวงทุกปี เป็นงานประจำปี มีการรำถวายเป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของคนในชุมชน มักจัดทำในวันพุธ เป็นวันที่เจ้าพ่อหลักเมืองเชิญพวกพ้องมารับเครื่องเสวย มีคนที่มาทำพิธีในวันพุธอยู่ระหว่าง 30-100 คน สิ่งที่มาบูชา เช่น ตุ๊กตาแก้บน พวงมาลัย 7 สี ธูป 5,7,9 ดอก ที่ศาลหลักเมืองใช้ 5 ดอก เทียนชัน 5 เทียน 1 เล่ม พานบายศรี 1 คู่ อาหารคาว หวาน เหล้า ไก่ หัวหมู”

(รุ่งเรืองรัช เทพหัสดิน. 2554 : สัมภาษณ์)

มะลิ อัครถาวร กล่าวว่า “ความเชื่อเกี่ยวกับการบนเพื่อขอให้ได้สิ่งที่ตนเองต้องการ ข้าพเจ้ามีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ก็จะระลึกถึงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัดมหาสารคามขอให้ผ่านอุปสรรคปัญหาไปด้วยดี อย่าให้มีสิ่งเลวร้ายใด ๆ เกิดขึ้น และตั้งใจว่า จำทำสิ่งที่ดี ๆ ให้กับทุกคน ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่อิจฉาริษยา ไม่ทำสิ่งเลวกับคนอื่น และขอให้ความเจริญรุ่งเรืองจงเกิดกับตัวเอง”

(มะลิ อัครถาวร. 2554 : สัมภาษณ์)

ลือศักดิ์ แก้วชุมพล กล่าวว่า “ความเชื่อของชาวมหาสารคามคุณตาถือศักดิ์ แก้วชุมพล พรหมณ์ประกอบพิธีบวงสรวงเจ้าหลักเมืองมหาสารคาม กล่าวว่า ทุกปีจะมีการบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง ในช่วงที่มีการจัดงานบุญเบิกฟ้างานประเพณีจังหวัด และและได้เปลี่ยนมาจัดบูชาในวันที่ตรงกับวันตั้งเมืองมหาสารคาม ซึ่งตรงกับวันที่ 22 สิงหาคม 2408 จึงมีการจัดพิธีในเดือนสิงหาคม ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามร่วมกันจัดพิธี จะมีพิธีทางสงฆ์ คือทำบุญตักบาตร แล้วเป็นพิธีการบวงสรวง ถวายเครื่องสักการะ ผูกผ้าแพรเจ็ดสี และถวายพวงมาลัย พรหมณ์สวดบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง เชิญเจ้าพ่อมารับเครื่องสักการะ เมื่อเสร็จพิธีเปิดแล้ว ชาวบ้านที่มาร่วมงานจะมีการร้องรำทำเพลง มีคณะดนตรี แคน พิณ ฟ้อนรำ ถวายเจ้าพ่อหลักเมือง ในพิธีบางคนไม่คิดหรือไม่เคยจะมีนิสัยชอบฟ้อนรำ ก็ฟ้อนรำสนุกสนาน มีความเชื่อว่า คนเหล่านี้เป็นผู้ที่สามารถเทียมสื่อสารกับเจ้าพ่อได้ ส่วนเครื่องสักการะ ในพิธีประกอบด้วย พานบายศรี 1 คู่ อาหารคาวหวาน 1 ตำรับ ไก่ต้ม 1 ตัว หมูนอนตอง 1 ซิ่น อาหารคาวหวาน ทองหยิบทองหยอด ฝอยทอง ผลไม้ มะพร้าวอ่อน 2 ผล กลั้วน้ำหว่า 1 หวี ผลไม้อื่นอีก 5 อย่าง พวงมาลัย ผ้า 7 สี รูป เทียน”

(ลือศักดิ์ แก้วชุมพล. 2554 : สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปในรายละเอียดของบทสนทนาเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับการบอกกล่าวเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า ลักษณะรายละเอียดการบอกกล่าวหรือการขอพรจากเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม รายละเอียดดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงลักษณะความเชื่อเกี่ยวกับการบอกกล่าวเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม

สิ่งที่บอกกล่าวหรือขอพร การบนบาน	สถานที่	ผู้ประกอบพิธี	คติความเชื่อ
การดำรงชีวิตประจำวัน	-ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง -บ้านของตนเอง -บ้านนางเทียม	เต่าจำ นางเทียม ตนเอง	เจ้าพ่อหลักเมืองจะบันดาลให้เกิดความสุข พ้นภัยทั้งปวง
การย้ายเข้ามาอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม	ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	ตนเอง	เชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองช่วยคุ้มครองและมาอาศัยร่วมบารมีให้อยู่เย็นเป็นสุข
ฝากช่วยดูแลรักษา	-ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง -บ้านของตนเอง	ตนเอง	เชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองจะช่วยดูแลบ้านเมื่อตนไม่ได้อยู่บ้านให้บ้านปลอดภัยจากสิ่งเลวร้าย
การเดินทางไกล	ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	ตนเอง	เชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองจะช่วยเหลือให้เดินทางอย่างปลอดภัย
การสอบเรียนต่อ การสมัครงาน การได้เลื่อนตำแหน่ง การสมัครผู้ใหญ่บ้าน สมัคร อบต. การประกอบอาชีพ	ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	ตนเอง	เชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองจะช่วยให้ได้สมดังปรารถนาตามที่หวังไว้

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวมหาสารคามที่มีต่อเจ้าพ่อหลักเมือง จึงมีผู้คนมากราบไหว้ขอพร บนบานตามโอกาสของแต่ละบุคคล ส่วนการแก้บน ขึ้นอยู่กับว่า

แต่แต่ละบุคคลจะบนหรือสัญญาอะไรไว้ ก็จะนำสิ่งนั้นมาถวาย หากไม่ทำตามคำสัญญาจะต้องมีอันเป็นไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม และ ศึกษาบริบทของแหล่งเรียนรู้และศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและเชื่อมโยงกับ ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามและการประชุมเสวนากลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สรุปได้ว่า โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคามเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง มีจุดเด่นในด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะการคิด การแสวงหาความรู้ จุดที่ควรพัฒนา คือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมและการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีความต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม มีการพัฒนาทักษะชีวิต ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ ศาลหลักเมืองมหาสารคาม และให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับ ประวัติ ประเพณีความเชื่อ และพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการกลุ่ม การอยู่ร่วมกันในสังคม และมีทักษะที่สร้างเสริมสมรรถนะสร้างเสริมความรู้ความสามารถ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งในเวลาเรียน หลังเลิกเรียนและวันหยุดราชการตามความเหมาะสม

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและเชื่อมโยงกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยและนักเรียนได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนรอบโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่าวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นวิถีชีวิตสังคมเมือง การตั้งบ้านแออัด แต่ก็ยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่บ้าง ในคุ่มที่อยู่ห่างจากถนนสายหลัก ยังเป็นวิถีชีวิตชนบทสร้างบ้านไม่รั้วกันบริเวณ อาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่วน

บ้านที่ติดกับถนนสายหลักส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ชุมชนมีภูมิปัญญาที่หลากหลาย ผลการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และเชื่อมโยงกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม ผลการสำรวจข้อมูลปรากฏ ดังนี้

4.1 แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและเชื่อมโยงกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยและนักเรียนชุมชนวัฒนธรรม สำรวจแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ดังนี้

4.1.1 ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ตั้งอยู่หน้าโรงเรียนมหาสารคาม ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สร้างปี พ.ศ. 2408 เมื่อพระเจริญราชเดช(กวด)ซึ่งเป็นเจ้าเมืองมหาสารคามคนแรกได้รวบรวมไพร่พลจากร้อยเอ็ดมาตั้งเมืองใหม่ที่นี้ และสร้างหลักเมืองขึ้น เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองและเป็นขวัญกำลังใจของชาวมหาสารคาม

4.1.2 พิพิธภัณฑวัดมหาชัย ตั้งอยู่ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นพิพิธภัณฑที่ตั้งอยู่ที่วัดมหาชัย (วัดเหนือ) ตำบลตลาด อำเภอเมือง มหาสารคาม เป็นพิพิธภัณฑที่พื้นบ้านที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุมากมาย โดยความคิดริเริ่มของพระอรหันต์ งามจารี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2513 กรมศิลปากรได้เข้ามารวบรวมจัดระบบการจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่ได้ 7 กลุ่ม ปี พ.ศ. 2525 กรมศาสนาจึงประกาศจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นที่วัดมหาชัยแห่งนี้ ศิลปะ โบราณที่จัดแสดงส่วนใหญ่มาจากท้องถิ่นต่าง ๆ

4.1.3 พิพิธภัณฑเมืองมหาสารคาม ตั้งอยู่ถนนมหาสารคาม-กาฬสินธุ์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นพิพิธภัณฑที่เก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจังหวัดมหาสารคาม เน้นการเล่าเรื่องวิถีชีวิตของคนในเมืองมหาสารคาม และเก็บรวบรวมโบราณวัตถุเกี่ยวกับประวัติการตั้งเมืองมหาสารคาม

4.1.4 ห้องประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ที่อาคารประวัติศาสตร์ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นสถานที่รวบรวมเอกสารข้อมูลของประวัติจังหวัดมหาสารคามและเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

4.2 ภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและ
เชื่อมโยงกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยและนักเรียนชุมนุมวัฒนธรรม ได้ศึกษาสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาในชุมชน
รอบโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วยภูมิปัญญา ดังนี้

4.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย ศรีสารคาม ที่อยู่ บ้านเลขที่ 14 ซอย 32
ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นภูมิปัญญา ด้านวัฒนธรรม
ความเชื่อของชาวมหาสารคามและเป็นประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

4.4.2 นางทองเหลี่ยม เวียงแก้ว ที่อยู่ บ้านเลขที่ 488 ถนนนครสวรรค์
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นปราชญ์ท้องถิ่น ด้านประวัติเมืองมหาสารคาม

4.4.3 นายทองม้วน สิทธิจันทร์ เป็นตาจ้ำหรือกระจ้ำ ผู้สื่อสารกับ
วิญญาณ (สิ่งเหนือธรรมชาติ) ที่อยู่ 14 ถนนเทศบาลอาษา ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม เป็นภูมิปัญญา

4.4.4 นางนัชฌิมา ลีลา ที่อยู่ บ้านเลขที่ 12 ซอย 3 ถนนจุฬาทงกูร
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นภูมิปัญญาด้านการทำบายศรี

4.4.5 นายธวัช สุไกรศรี ที่อยู่ บ้านเลขที่ 22 ซอย 3 ถนนผดุงวิถี
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นภูมิปัญญาด้านการทำบายศรี

4.4.6 นางสาวเสาวรัตน์ ทศตะ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 15 ซอย 23 ถนน
มหาชัยคำริ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภูมิปัญญาด้านการรำถวายเจ้าพ่อหลัก
เมือง

4.4.7 นายรุ่งเรืองรัตน์ เทพหัสติน อายุ 42 ปี 15 ถนนมหาชัยคำหริ
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นภูมิปัญญาด้านพิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้า
พ่อหลักเมืองมหาสารคาม

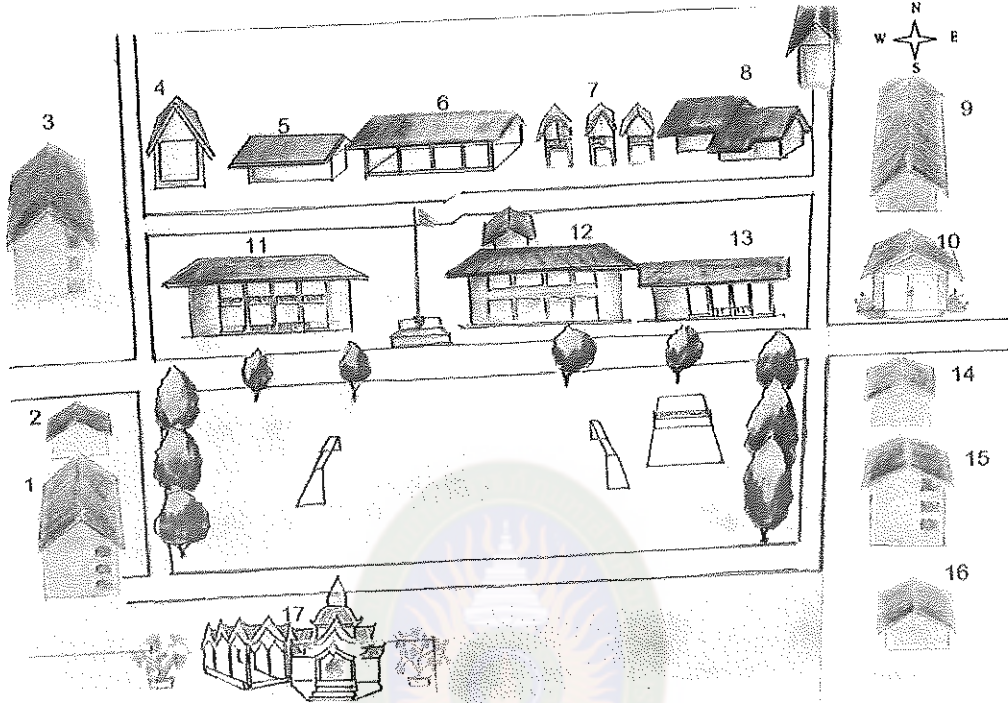
จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ
ในชุมชน สามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในชุมชนรอบโรงเรียนหลักเมือง

มหาสารคาม

แหล่งเรียนรู้	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชุดความรู้	การถ่ายทอดความรู้
ศาลหลักเมือง มหาสารคาม	นางทองเหลื่อม เวียงแก้ว -นายทองม้วน สิทธิ จันทร์ -นายรุ่งเรือง เทพ หัตถิน	-ประวัติเมือง มหาสารคาม -พิธีบวงสรวง ศาลหลักเมือง มหาสารคาม -ด้านพิธีกรรมและ เครื่องบูชาเจ้าพ่อ หลักเมือง มหาสารคาม	-การเล่าเรื่อง จากประสบการณ์ จริง
พิพิธภัณฑ์เมือง มหาสารคาม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย ศรีสารคาม	วัฒนธรรมความเชื่อ ของชาวมหาสารคาม	-การเล่าเรื่อง -เอกสาร ตำรา
ห้องประวัติศาสตร์	นางปีพมา อรรคแสง	-ประวัติเมือง มหาสารคาม	- เอกสาร ตำรา
ห้องดนตรีนาฏศิลป์	นางสาวเสาวรัตน์ ทศตะ	การรำถวายเจ้าพ่อ หลักเมือง	-การเล่าเรื่อง -การสาธิต -การปฏิบัติจริง
บ้านเลขที่ 22 ซอย 3 ถนนผดุงวิทย์ ตำบล ตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	-นายวิรัช สุไกรธิ -นางนันทินดา ลีลา	การทำบายศรี	-การสาธิต -การปฏิบัติจริง

จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนและชุมชน สามารถจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้เห็นข้อมูลชัดเจน ดังนี้

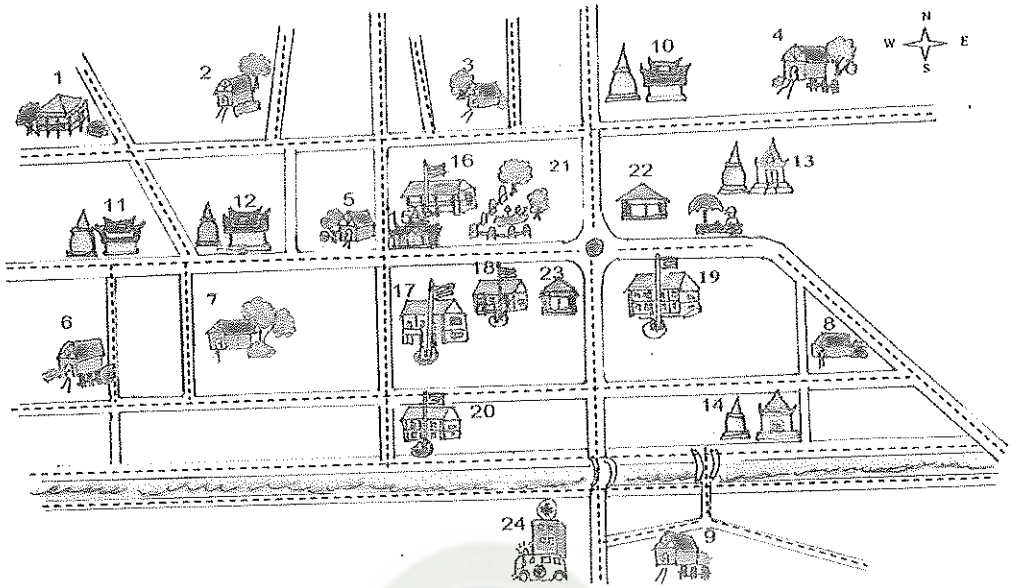

แผนภาพที่ 4 แสดงอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากแผนภาพที่ 4 ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1 : อาคาร 1	7 : บ้านพักครู	13 : อาคารอเนกประสงค์
2 : อาคารดนตรี	8 : อาคารคอมพิวเตอร์	14 : อาคารเฉลิมพระเกียรติ
3 : อาคาร 5	9 : ห้องสมุด	15 : อาคาร 4
4 : อาคารพยาบาล	10 : ศูนย์ประวัติศาสตร์	16 : อาคารพลະ
5 : สหกรณ์ร้านค้า	11 : อาคาร 3	17 : ศาลหลักเมืองมหาสารคาม
6 : โรงอาหาร	12 : อาคาร 2	

แผนภาพที่ 5 แสดงแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น บริเวณรอบโรงเรียนหลักเมือง

มหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากแผนภาพที่ 4 ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1 : พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม	13 : วัดมหาชัย
2 : ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านชุมชนชัยญูवास	14 : วัดนาควิชัย
3 : ภูมิปัญญาการทำบายศรี	15 : ศาลหลักเมืองมหาสารคาม
4 : ภูมิปัญญาการทำบายศรี	16 : โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม
5 : ปราชญ์ท้องถิ่นด้านประวัติเมืองมหาสารคาม	17 : วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม
6 : ภูมิปัญญาด้านความเชื่อของชาวมหาสารคาม	18 : โรงเรียนสารคามพิทยาคม
7 : ภูมิปัญญาด้านนาฏศิลป์	19 : โรงเรียนผดุงนารี
8 : ภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม	20 : โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม
9 : ภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม	21 : สวนสาธารณะ
10 : วัดสามัคคี	22 : ไปรษณีย์เมืองมหาสารคาม
11 : วัดปัจฉิมทัศน์	23 : ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม
12 : วัดชัยญูवास	24 : โรงพยาบาลมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเวทียืนยันข้อมูล
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดการประชุมเสวนากลุ่ม เพื่อทบทวนสภาพปัญหาบริบทโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียด ดังนี้

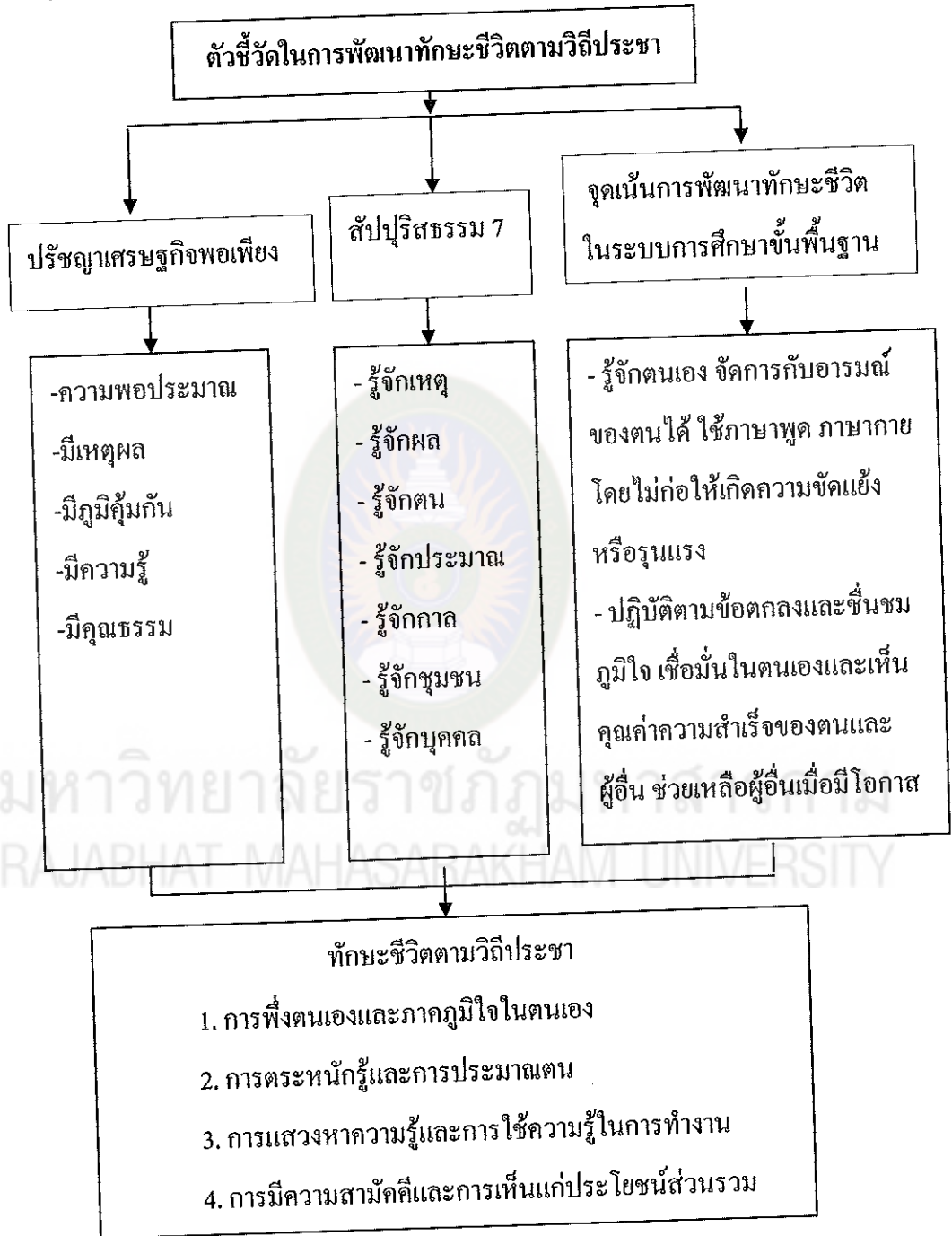

ภาพประกอบที่ 4 แสดงการจัดประชุมเสวนากลุ่มเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม

ในวันพฤหัสบดีที่ 2 มิถุนายน 2554 ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อประชุมเสวนาวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ใช้แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ โดยได้นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ บริบทของ โรงเรียน แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นข้อมูลในการวางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับตัวแทน ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ชุมชนวัดนครธรรม ผลการวางแผนออกแบบกระบวนการพัฒนาเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม มติที่ประชุมมีมติให้จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และฝึกการแสวงหาความรู้ การช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดทักษะชีวิตตามวิถีประชา และที่ประชุมมอบหมายให้ผู้วิจัย ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทักษะชีวิตตามวิถีประชา ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยนำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมสัจพริยธรรม 7 และจุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวิเคราะห์ และบูรณาการเพื่อนำมาพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม และจัดทำปฏิทินการจัดกิจกรรมและดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินทักษะชีวิตชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม

แผนภาพที่ 6 แสดงการบูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสัปปุริสธรรม 7 และจุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากแผนภาพที่ 6 ผู้วิจัยได้แสดงถึงการบูรณาการ การนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสัปปุริสธรรม 7 และจุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยการนำเอาหลักการในการพัฒนาที่มีตัวชี้วัดตรงกันมาหลอมรวม เป็นหลักการในการพัฒนาทักษะชีวิตตามวิถีประชา ได้ 4 ด้าน คือ 1) การพึ่งตนเองและภาคภูมิใจในตนเอง 2) การตระหนักรู้และการประมาณตน 3) การแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน 4) การมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

1.2 ผลการออกแบบกิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคามที่ผู้วิจัยร่วมกับผู้เกี่ยวข้องช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษา จากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม จากการเสวนากลุ่มลงมติร่วมกันว่า ฐานการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ฐานการเรียนรู้ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ 7 กิจกรรม ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 เล่าขานตำนานเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วย 2 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สืบสานประเพณีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง ประกอบด้วย 3 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 พิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

กิจกรรมที่ 2 บายศรีปากชาม

กิจกรรมที่ 3 รำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 เสริมสร้างพลังปัญญา ประกอบด้วย 2 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 โครงการสร้างสรรค์ปัญญา

กิจกรรมที่ 2 จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

การจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมี

รายละเอียดดังตารางที่ 10 ต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แผนปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมือง
มหาสารคาม

ฐานการเรียนรู้	ชุดความรู้	ภูมิปัญญาท้องถิ่น/แหล่งเรียนรู้	กิจกรรม
1 เล่าขานตำนาน เมือง มหาสารคาม	1. ความเชื่อและ ความศรัทธาของชาว มหาสารคาม 2. ประวัติการตั้ง ศาลหลักเมือง มหาสารคาม	1. ผศ. พรชัย ศรีสารคาม 2. นางทองเดือน เวียงแก้ว 3. ศาลหลักเมืองมหาสารคาม 4. พิพิธภัณฑ์เมือง มหาสารคาม	-เรื่องเล่าเร้าพลัง -สกัดขุมความรู้ -การสังเคราะห์ แก่นความรู้ -การทบทวน หลังปฏิบัติ กิจกรรม
2 สืบสาน ประเพณีบูชาเจ้า พ่อหลักเมือง	1. พิธีกรรมและ เครื่องบูชาเจ้าพ่อ หลักเมือง 2. บายศรีปากชาม 3. รัถวายเจ้าพ่อ หลักเมือง	1. นายทองม้วน สิทธิจันทร์ 2. นายรุ่งเรืองรัตน์ เทพหัสดิน 3. นายธวัช สุไกรธิ 4. นางนัชนิดา ลีลา 5. นางสาวเสาวรัตน์ ทศตะ 6. ศาลหลักเมืองมหาสารคาม 7. ห้องดนตรีนาฏศิลป์	
3 เสริมสร้างพลัง ปัญญา	1. โครงการ สร้างสรรค์ปัญญา 2. จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อ หลักเมือง	1. นายลือศักดิ์ แก้วชุมพล 2. ศาลหลักเมืองมหาสารคาม	-เรื่องเล่าเร้าพลัง -สกัดขุมความรู้ -การสังเคราะห์ แก่นความรู้ -การทบทวน

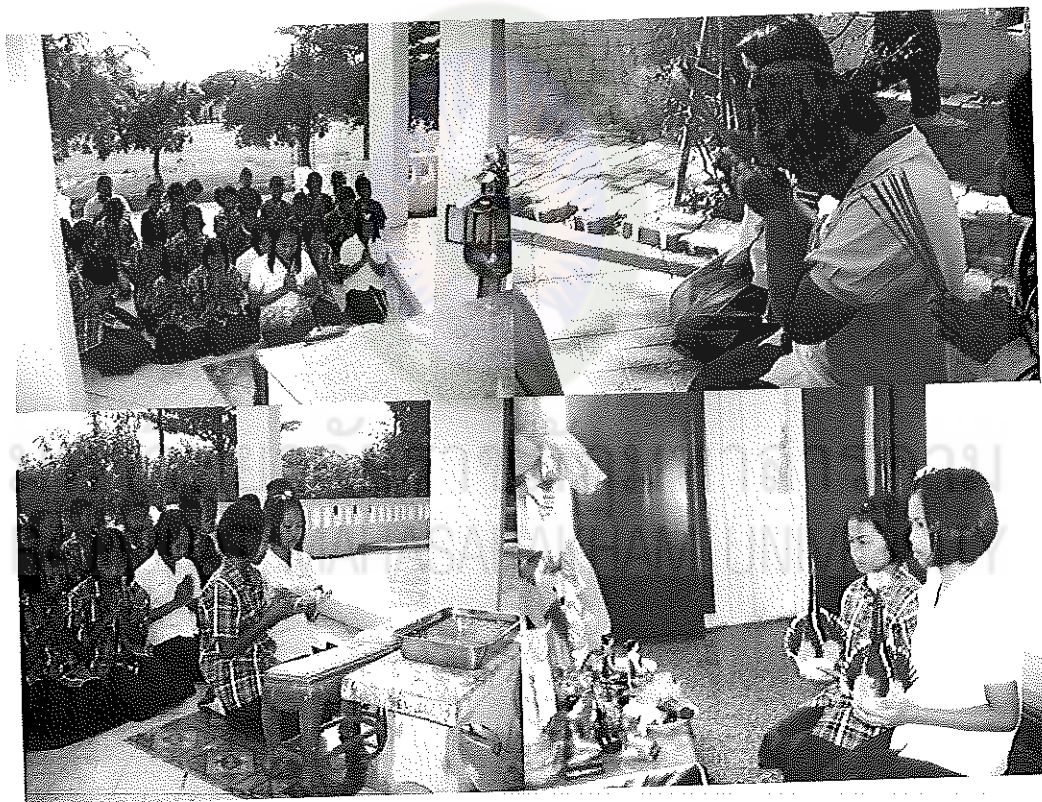
ตารางที่ 11 ปฏิทินการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ชุมนุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

วัน /เวลา	ฐานการเรียนรู้	เรื่อง	เครื่องมือ
วันศุกร์ที่ 10 มิ.ย. 54 14.30 น. -16.30 น.	ฐานที่ 1 เล่าขานตำนาน เมืองมหาสารคาม	1. ความเชื่อและความ ศรัทธาของชาว มหาสารคาม	-แบบ สังเกต พฤติกรรม
วันพฤหัสบดีที่ 16 มิ.ย. 54 08.30 น. -12.30 น.		2. ประวัติการตั้ง ศาลหลักเมืองมหาสารคาม	-ชิ้นงาน -แบบ สัมภาษณ์
วันศุกร์ที่ 17 มิ.ย. 54 12.30 น. -13.30 น.			
วันศุกร์ 24 มิ.ย. 54 14.30 น. -16.30 น.	ฐานที่ 2 สืบสานประเพณี บูชาเจ้าพ่อหลัก เมือง	1. พิธีกรรมเกี่ยวกับการบูชา ศาลหลักเมืองมหาสารคาม และเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลัก เมือง	
วันเสาร์ที่ 25 มิ.ย. 54 08.30 น. -16.30 น.		2. บายศรีปากชาม	
วันอาทิตย์ที่ 26 มิ.ย. 54 08.30 น. -16.30 น.		3. รำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง	
วันศุกร์ที่ 1-2 ก.ค. 54 14.30 น. -16.30 น. 08.30 น. -16.30 น.	ฐานที่ 3 เสริมสร้างพลัง ปัญญา	1.สร้างสรรค์โครงการ บูรณาการ	
วันศุกร์ที่ 8 ก.ค. 54 14.30 น. -16.30 น.		2.จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลัก เมือง	
วันพุธที่ 22 ก.ค. 54 08.30 น. -10.30 น. วันพุธที่ 22 ส.ค. 54 08.30 น. -10.30 น.			

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ 3 ฐานการเรียนรู้ 7 กิจกรรมโดยใช้เครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกกิจกรรมประเมินทักษะชีวิต ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้น สักการะบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อขออนุญาตใช้แหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรม

ภาพประกอบที่ 5 แสดงการกราบไหว้บูชาขออนุญาตใช้แหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชุมชนวัดนครธรรม

ในวันพุธที่ 8 มิถุนายน 2554 ผู้วิจัยและครูผู้ช่วยวิจัยได้นำนักเรียนชุมนุมวัฒนธรรมไปกราบไหว้บอกกล่าวเจ้าพ่อหลักเมืองในการใช้แหล่งเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม และขอพรให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ ขอให้มีความสุขแข็งแรง และนักเรียนจะตั้งใจเรียน ปฏิบัติตัวเป็นเด็กดีของพ่อแม่และคุณครูตลอดไป ส่งผลให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละฐานการเรียนรู้และแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ดังรายละเอียด ดังนี้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 เล่าขานตำนานเมืองมหาสารคาม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานที่ 1 เล่าขานตำนานเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม 2) กิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานที่ 1 พบว่า นักเรียนสามารถพึ่งตนเองด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครู ดูแลตนเองโดยไม่พึ่งคนอื่น มีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ ด้านการตระหนักรู้และการประมวลตนนักเรียนตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนต่อครู เพื่อน และบุคคลรอบข้างได้อย่างเหมาะสม ด้านการแสวงหาความรู้และใช้ความรู้ในการทำงาน นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยการตั้งคำถาม สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สรุปเรียบเรียงความรู้เป็นรายงาน แผนผังความคิด สมุดเล่มเล็ก ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมนักเรียนมีความรักความสามัคคีภายในกลุ่ม ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายทำให้ผลงานของกลุ่มมีผลงานที่ดี

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดและรูปภาพ เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 6 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนเกี่ยวกับความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม

ในวันศุกร์ที่ 10 มิถุนายน 2554 ในชั่วโมงชุมนุมวัฒนธรรมนักเรียนรู้สึกตื่นเต้นที่ได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำนักเรียนไปศาลหลักเมืองมหาสารคามตามกำหนดการที่ได้ประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ โดยให้นักเรียนนั่งเป็นแถวโค้งครึ่งวงกลมเพื่อรอครูภูมิปัญญา นักเรียนทุกคนอยู่ในอาคารที่สงบ เพราะอยู่ในสถานที่ที่ศักดิ์สิทธิ์ที่นักเรียนทุกคนนับถือ เมื่อครูภูมิปัญญามาถึงผู้วิจัยแนะนำครูภูมิปัญญา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย ศรีสารคาม ท่านเป็นผู้รู้ในด้านวัฒนธรรม และเป็นประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยให้นักเรียนได้กราบไหว้มอบตัวเป็นลูกศิษย์ครูภูมิปัญญา และแนะนำการปฏิบัติตัวต่อคุณครู การใช้ท่าทาง วาจา การถามและการตอบคำถาม

ที่เหมาะสม ตามกาลเทศะ จากนั้นครูภูมิปัญญาเริ่มเล่าเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อของชาวมหาสารคาม เช่น เรื่อง ผีตาแสด คอนปู้ตา ผีฟ้า เด็กนักเรียนมีความสนใจและตั้งใจฟังเมื่อฟังจบ การเล่าเรื่องเป็นกิจกรรมสนทนา นักเรียนมีความสงสัย ดังตัวอย่างการสนทนาดังนี้

เด็กชายภานุสิทธิ์ ถามว่า “ทำไมต้องมีศาลพ่อปู่หรือศาลเจ้าพ่อหลักเมืองครับ”

ครูภูมิปัญญาเล่าว่าคนสมัยก่อนต้องอาศัยที่พึ่งทางใจ เช่นนับถือพระพุทธศาสนา คือพึ่งพระรัตนตรัย แต่มีบางคนนับถือ ผีหรือแถน หรือของรักษา

เด็กหญิงบุษบา ถามว่า “ของรักษา คืออะไรคะ” ครูภูมิปัญญาตอบว่า “คือคนใดคนหนึ่งที่เคยพบนับถือที่ยึดเป็นที่พึ่งของตนเอง ชาวบ้านมักจะถามกันว่าอยู่ของรักษาอะไร กับใคร”

เด็กชายเขมมินท์ สงสัยและถามว่า “ที่คุณครูเล่าว่าคนมีความเชื่อเรื่องการสร้างบ้านสมัยก่อนมีความเชื่อเกี่ยวกับห้องนอนอย่างไรครับ” ครูภูมิปัญญาตอบว่า “การสร้างบ้านสมัยก่อนจะทำห้องเปิงคือห้องที่สำคัญเป็นห้องเก็บของที่เคารพบูชาส่วนใหญ่จะเป็นห้องของลูกชาย”

เด็กหญิงณัฐนรี ถามว่า “หนูเคยได้ยินผีตาแสด เป็นเรื่องราวอย่างไรบ้างคะ” ครูภูมิปัญญาเล่าให้ฟังว่า เล่ากันว่า ผีตาแสดเป็นผีผู้หญิง ชาตีก่อนไม่มีบุตรแม่สามีจึงหาเมียให้ลูกชายอีกคนจึงพยายามที่จะไม่ให้เมียน้อยมีลูก หรือทำร้ายให้เมียน้อยแห้งลูก และถ้าคลอดลูกออกมาก็ฆ่าลูกเมียน้อยจนได้ ทั้งสองจึงอาฆาตพยาบาทกัน ชาตีสต่อมาเมียหลวงเกิดเป็น ไก่ เมียน้อยเกิดเป็นแมว แมวก็กินไข่ กินไก่ ชาตีสต่อมายังอาฆาตกันอีก โดยเมียหลวงเป็นมนุษย์ เมียน้อยเป็นยักษ์ ต่อมาพระพุทธเจ้าขอให้เลิกอาฆาตพยาบาทต่อกัน ให้อีกคนเป็นผีและอีกคนเป็นคนโดยให้ผีไปอยู่นา ให้คนไปเช่น ไหว้ก่อนทำนาเพื่อให้ได้ข้าวอุดมสมบูรณ์หรือเพื่อให้สุขภาพแข็งแรง”

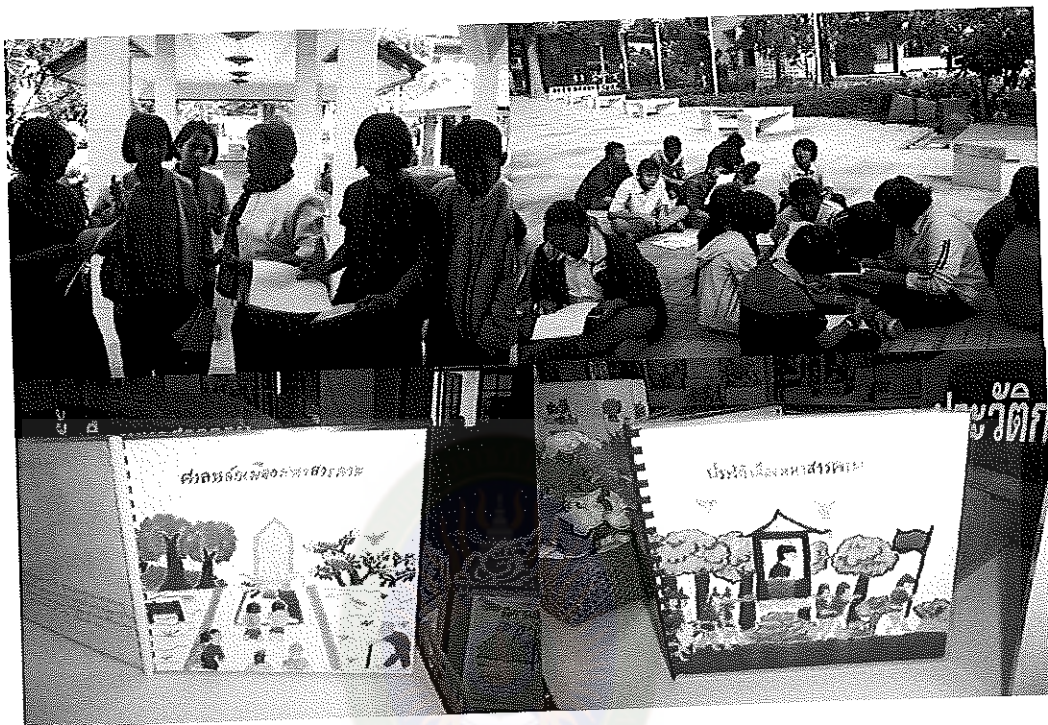
หลังจากนักเรียนได้ซักถามสนทนา ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการเล่าเรื่องและสนทนากลุ่มจัดทำแผนผังความคิด และให้นักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติมเรื่องความเชื่อในชุมชนของตนเอง และนำเสนอชิ้นงานของตนเอง ชื่นชมสะท้อนผลงานของตนเองและผู้อื่น ผลการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้มาเขียนเป็นผังความคิดเรื่อง ความเชื่อของชาวมหาสารคาม เช่น ความเชื่อ เรื่อง ผีตาแสด

คอนฟูตา ปอบ การขอฝน การทำขวัญข้าว การรำผีฟ้า เป็นต้น นักเรียนนำเสนอความรู้ต่อเพื่อนในห้องอย่างสนุก แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จของงานและความสำคัญของการนำทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านไปใช้ในชีวิต

จากการจัดกิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการฟัง รู้จักการตั้งคำถามและกล้าถาม สามารถทำแผนผังความคิดเรื่องความเชื่อของชาวมหาสารคามได้ด้วยตนเอง และมีความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตน ชื่นชมชิ้นงานของผู้อื่น
2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองปฏิบัติตนต่อครูภูมิปัญญาและต่อเพื่อนในกลุ่ม ใช้คำพูดต่อครู ต่อเพื่อน ได้อย่างเหมาะสม และนำความรู้ไปปฏิบัติต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อในหมู่บ้านของตน ได้อย่างเหมาะสม
3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนแสวงหาความรู้โดยใช้คำถาม และการศึกษาความเชื่อในหมู่บ้านของตนเองแล้วนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ได้
4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า ภายในกลุ่มของนักเรียนได้ช่วยกันคิดและเขียนแผนผังความคิดเรื่องความเชื่อของชาวมหาสารคาม ทุกคนทำงานอย่างเต็มใจและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 7 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนเกี่ยวกับประวัติ
การตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในวันพฤหัสบดีที่ 16 มิถุนายน 2554 ครูนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ศาลหลักเมือง
มหาสารคาม เพื่อไปเรียนรู้ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคามกับคุณยายทองเลี่ยม เวียง
แก้ว และเมื่อคุณยายมาถึงครูแนะนำให้นักเรียนรู้จักภูมิปัญญาแล้วให้ทำพิธีไหว้ครูมอบตัวเป็น
ศิษย์และสวดสรภัญญะบูชาครู

คุณยายทองเลี่ยมกล่าวว่า “ยินดีที่คุณครูปีหมา ได้ไปขอให้คุณยายมาช่วยเล่าความ
เป็นมาเกี่ยวกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม คุณยายมาด้วยความเต็มใจอย่างยิ่งที่จะได้ให้ความรู้
แก่ลูกหลาน เพราะคุณยายก็ใกล้วัยอันสมควรแล้ว เพราะฉะนั้นก็ฝากความรู้ไว้กับลูกหลานให้
เป็นความรู้ระดับตัวเอง ใครผ่านไปมาหรือมีเพื่อนฝูงมาเยี่ยมก็สามารถเล่าให้ฟังได้”

คุณยายทองเลี่ยมเล่าต่อว่า “ต้นตระกูลของคุณยายคือตระกูลของท้าวกวด ถ้านับถึงคุณยายก็เป็นรุ่นที่ 5 คือนับจากท้าวกวด ที่คุณยายจำได้เพราะ แม่เล่าให้ฟังต่อ ๆ กันมา คุณยายเกิดเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2478 แต่ก่อนบ้านยายทางวิทยาลัยอาชีวมหาสารคาม ที่ตรงนี้ (ศาลหลักเมืองมหาสารคาม) จะมีป่าหนา คุณยายไม่ค่อยได้มาทางนี้บ่อยเพราะว่าบ้านเมืองจะอยู่ทางวัดโพธิ์ศรี ที่นี้อาจจะมีลิงค้างบ้างซะนะ คุณยายของคุณยายเล่าให้คุณยายฟังและคุณยายก็ศึกษาตำราหลายตำรา ว่าการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม เนื่องจากท้าวมหาชัย (กวด) ได้รับสารตราตั้งเมืองมหาสารคาม ในสมัยรัชการที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมทีเคียวมาจากเมืองร้อยเอ็ด มาสร้างที่ว่าการอยู่ที่นี้ เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2408 ท้าวมหาชัย (กวด) ได้รับเอาวัฒนธรรมจากกรุงเทพฯ ตอนที่ท่านไปเรียนเมืองการปกครอง ท่านก็ทำพิธีฝังเสาหลักบ้านหลักเมือง เพื่อเป็นหลักเป็นแกนเมือง เป็นสิริมงคล และให้กำลังใจไพร่พล ตั้งเป็นเสาไม้สูงประมาณคุณยายนี้ละ แล้วก็สร้างศาลาเสาเดียวเพื่อบังแดดและฝน และก็มีศาลเล็ก ๆ สูงพอเอื้อมมือถึง เป็นที่สถิตของผู้ดูแลศาล จะมีต้นจำปาขาวและมีต้นไม้ใหญ่อยู่มาก บริเวณทางเข้า 2 ทางจะมีเจดีย์ ทำด้วยดินจี้ (อิฐ) มีมาแต่โบราณแล้ว ถนนสายนี้ยังไม่มี แต่ก่อนเป็นทางเกวียน ชาวเมืองก็จะมาทำบุญเดือนยี่ กับเดือนห้า ถ้าคุณยายจำไม่ผิด”

คุณยายทองเลี่ยม นำเด็กๆ เดินสำรวจเรียนรู้ในบริเวณศาลหลักเมืองมหาสารคาม พร้อมกับอธิบายให้เด็ก ๆ ฟัง หลังจากนั้นเด็กได้มานั่งล้อมวงเพื่อสนทนาซักถามสิ่งที่สงสัยและอยากรู้เพิ่มเติม

เด็กหญิงณัฐศดา ถามว่า “คุณยายคะบริเวณนี้กว้างเท่านี้ไหมคะ” คุณยายทองเลี่ยมตอบว่า “ไม่คะบริเวณแคบกว่านี้ มีการบูรณะหลายครั้งจนถึงปัจจุบันก็ที่เราเห็นนี้ละ พื้นที่ก็ขอเพิ่มจากโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม นะ”

เด็กหญิงพัชรินทร์ ถามว่า “ที่คุณยายบอกว่าบ้านเมืองอยู่กันหนาแน่นที่บริเวณวัดโพธิ์ศรีทำไมไม่มาตั้งที่นี่ล่ะคะเพราะเป็นที่ตั้งหลักเมืองแล้วคะ” คุณยายทองเลี่ยมกล่าวว่า “อ้อ ก็มาตั้งที่บริเวณนี้ละ บริเวณคุ้มวัดข้าวฮ้าว (วัดรัญญาวาส) แต่ก็อยู่ไม่นาน เพราะตรงนี้เป็นที่สูงนักเรียนเห็นไหมคะ สังเกตดูจะเป็นเนินสูงเหมือนหลังเต่า ก็ขาดแคลนน้ำ จึงย้ายไปอยู่หนองกระทุ่มปัจจุบันเป็นสำนักงานพาณิชย์จังหวัด เพราะใกล้กับหนองกระทุ่ม ใกล้ห้วยคะคาง ใกล้ภูคนางโย แม่ของคุณยายเล่าให้ยายฟังว่า ถ้าเดินทางออกจากวัดข้าวฮ้าวไปที่วัด

โพธิ์ศรีต้องใช้เวลา ประมาณ 2 ชั่วโมงเพราะต้องเดินลัดเลาะไปตามทางที่ไปได้ กว่าจะถึงวัด
สามัคคี คุ่มเกล้าจิว ก็ใช้เวลานาน การคมนาคมไม่สะดวก เพราะสมัยก่อนเป็นทางเกวียน”

เด็กชายอดิศักดิ์ ถามว่า “เคยมีคนมาลบลู่ท่านใหม่ครับ” คุณชายทองเลี่ยมตอบว่า
“คนที่มาลบลู่คุณชายยังไม่เคยเห็น คนที่เข้ามามีแต่คนที่เคารพศรัทธา เราเคารพสิ่งใด ก็ได้
สิ่งนั้น เช่นการทำบุญ บุญก็อยู่ที่ตัวเรา แต่ความเชื่อของคนอีสานเชื่อในสิ่งที่ควรเคารพ เราทำคิ
กิดดีก็ได้ดีนะลูกนะ”

เด็กหญิงน้ำทิพย์ ถามว่า “มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนอีกใหม่คะ” คุณชายทองเลี่ยมตอบว่า
“ที่หมู่บ้านทุกหมู่บ้านมีศาลปู่ตาเคยเห็นไหม จะมีปู่ตาที่ชาวบ้านเคารพ บูชา คุ่มครองปกป้อง
หมู่บ้าน สังเกตปู่ตาจะมีป่าไม้ทึบ เพราะไม่มีใครกล้าไปทำลาย”

เด็กหญิงสิริยากร ถามว่า “คนที่มาบนบานจำเป็นต้องแก้บนใหม่คะ” คุณชายทอง
เลี่ยม ตอบว่า “คนที่มาแก้บนต้องแก้บนนะลูก เคยมีตัวอย่างเป็นญาติของคุณชายเอง ไม่ทราบว่ามี
บนอะไรไว้ พอ 2-3 ปี ผ่าน ไปก็ป่วยหนักมาก เราก็รักษาไม่หาย จนนึก ได้ว่าบนบานไว้ก็มาแก้
บน ก็หายดี เพราะฉะนั้นเราต้องจำได้ว่าสิ่งที่เราทำไว้เราอย่าลืม ต้องทำตามสัจจะที่กล่าวไว้นะ
คะ”

เด็กหญิงบุษบา ถามว่า “เคยมีคนมาขโมยของที่นี่ใหม่คะ” คุณชายทองเลี่ยมตอบว่า
“ยายไม่เคยได้ยินเลยว่ามีคนมาขโมย ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่นี่ เพราะผู้คนเคารพบูชาจึงไม่มีคน
กล้าใจคะ”

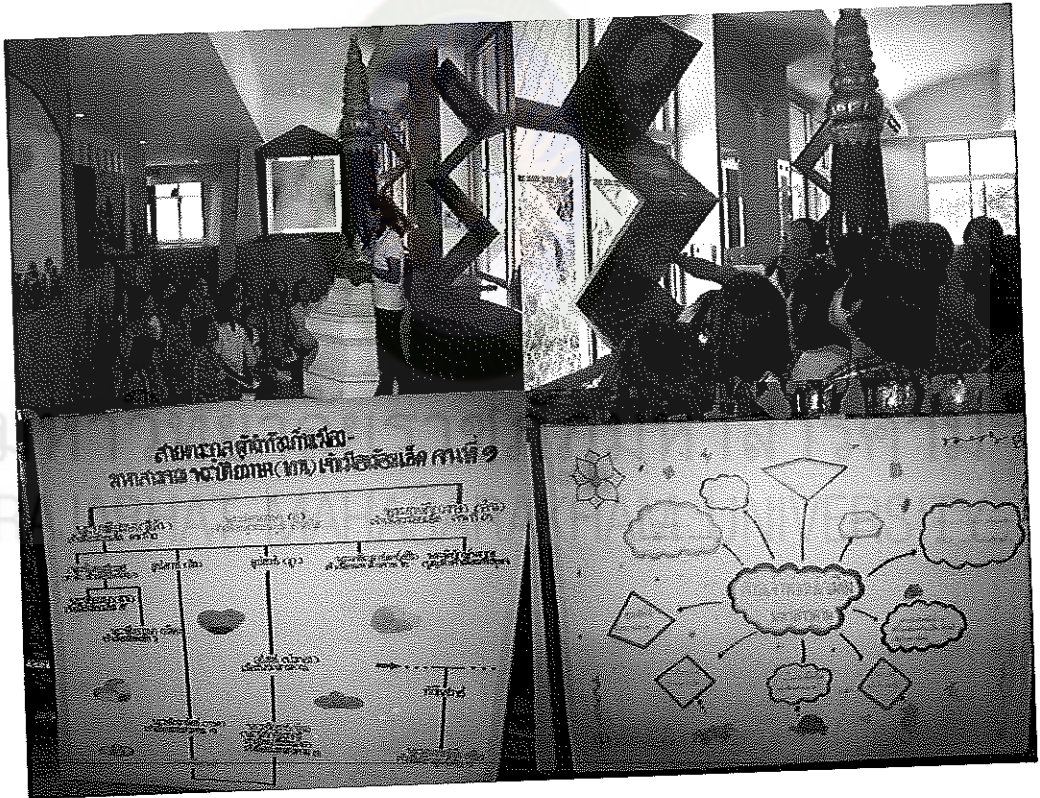
เด็กหญิงหนึ่งฤทัย ถามว่า “ดูสังเกตเห็นที่รอบ ๆ บริเวณมีตุ๊กตา ช้าง ม้า ทำไมต้อง
เอามาถวายคะ” คุณชายทองเลี่ยมตอบว่า “เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้ให้ เชื่อว่าถ้าเราถวายอะไรก็จะ
ได้อันนั้น ช้างม้า หรือบริวารอื่น ๆ เราก็จะมีบริวารในชีวิตเราด้วย”

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสุขที่ได้คุยกับคุณชาย
ทองเลี่ยมและยังสนทนาเรื่องอื่นในอดีตที่นักเรียนสนใจ เช่น การศึกษาในสมัยก่อน เพลงชาติ
ไทยในอดีต นักเรียนขอร้องให้คุณชายร้องเพลงชาติในอดีตให้ฟัง คุณชายก็ร้องให้ฟัง และ
นอกจากนี้ยังเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติของชาวลาวที่อพยพมาตามแม่น้ำของ (แม่น้ำโขง) มา
ตั้งถิ่นในอีสานปัจจุบันให้นักเรียนฟัง

คุณยายทองเลี่ยม ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้ฟังและให้นำเสนอ นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอเป็นการเล่าเรื่องที่ได้ฟังและสนทนาในครั้งนี้ได้ดีทุกกลุ่ม

คุณยายทองเลี่ยมกล่าวว่า “คุณยายดีใจมากที่ลูกหลานตั้งใจฟัง คุณยายขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นี่ เจ้าพ่อหลักเมืองที่เคารพ โปรดได้อภิบาลคุ้มครอง ให้ลูกหลาน ครูบาอาจารย์ มีสุขภาพแข็งแรง เรียนหนังสือเก่ง ๆ เป็นคนดีของคุณครูว่านอนสอนง่ายและเป็นกำลังของชาติในครั้งต่อไป

นักเรียนได้ไปศึกษาความรู้เรื่องประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคามเพิ่มเติมที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม

ภาพประกอบที่ 8 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนเกี่ยวกับประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคามจากแหล่งเรียนรู้

ในวันศุกร์ที่ 17 มิถุนายน 2554 ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม โดยให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม และหาข้อมูลหลายแห่งเพื่อยืนยันข้อมูลจากที่ได้ฟัง คุยขยายทองเถียมเล่าประวัติการตั้งศาลหลักเมืองให้นักเรียนฟัง และศึกษาจากเอกสารตำราอื่น ๆ แล้วให้นักเรียนสรุปจัดทำรายงาน และทำหนังสือเล่มเล็กประวัติเมืองมหาสารคามหรือประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ในวันพฤหัสบดีที่ 23 มิถุนายน 2554 นักเรียนสังเคราะห์สะท้อนผลการศึกษาในการนำความรู้ที่ได้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนแต่ละด้าน นักเรียนได้นำผลงานของตนเองเสนอต่อชั้นเรียนและสะท้อนความภาคภูมิใจของตนต่อผลงานและเสนอข้อคิดวิเคราะห์ผลสำเร็จของงานเพื่อนำไปพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง

จากการจัดกิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการฟัง รู้จักการตั้งคำถามและกล้าถาม สามารถทำรายงาน หนังสือเล่มเล็กประวัติเมืองมหาสารคามได้ด้วยตนเอง และมีความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตน ชื่นชมชิ้นงานของผู้อื่น
2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองปฏิบัติตนต่อครูภูมิปัญญาและต่อเพื่อนในกลุ่ม ใช้คำพูดต่อครูต่อเพื่อน และปฏิบัติต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างเหมาะสม
3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนแสวงหาความรู้โดยใช้คำถาม และการศึกษาที่มา ประวัติการตั้งศาลจากเอกสารและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ แล้วนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ได้
4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า ภายในกลุ่มของนักเรียนได้ช่วยกันคิดและเขียนแผนผังความคิด ทำรายงาน ทำสมุดเล่มเล็ก ทุกคนทำงานอย่างเต็มใจและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สืบสานประเพณีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานที่ 2 สืบสานประเพณีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ 1 พิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง 2) กิจกรรมที่ 2 บายศรีปากชาม 3) กิจกรรมที่ 3 รำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเรียน สรุปความรู้ที่ได้ฟังและมีความมุ่งมั่น เพียรพยายามในการประดิษฐ์บายศรีปากชามและการรำถวาย ฝึกซ้อมจนมีผลงานเป็นที่น่าพอใจของกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานสามารถพึ่งตนเองได้ และนำทักษะการทำงานไปประยุกต์ใช้กับการทำงานอื่น ๆ ได้ และนอกจากนี้ทำให้เกิดความรักความภูมิใจในประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่น รักและภูมิใจในผลงานของตนเองและยอมรับความสามารถของคนอื่น ด้านการตระหนักรู้และประมาณคนนักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณี ปฏิบัติตนต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และจัดเครื่องบูชาได้ตามอัธยาศัย นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากการปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากเอกสาร วัสดุทัศนภาพการฟ้อนรำ และได้ปรับปรุงผลงานการทำบายศรี การฟ้อนรำของตนให้ดีขึ้น นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้ช่วยกันช่วยกันสรุปความรู้ประติสัมพันธ์ผลงาน การทำบายศรีปากชาม การทำหนังสือเล่มเล็ก การฝึกฟ้อนรำ นักเรียนมีจิตใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันคนเก่งฝึกให้คนอ่อน จึงมีผลงานที่ดีและนักเรียนได้ประดิษฐ์บายศรีไปประดับ โต๊ะหมู่บูชาของห้องพัสดุทุกห้อง และได้แสดง ผลงานการฟ้อนรำในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดและรูปภาพ เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 พิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

ภาพประกอบที่ 9 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนเกี่ยวกับพิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

ในวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2554 เวลา 14.30 น.-16.30 น. ครูนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ ศาลหลักเมืองมหาสารคาม เพื่อไปเรียนรู้เรื่องพิธีการบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองจากภูมิปัญญา คือ คุณตาทองม้วน สิทธิจันทร์ นักเรียนได้มอบตัวเป็นศิษย์และกล่าวคำบูชาครู

คุณตาทองม้วนกล่าวว่า “ยินดี และดีใจที่เด็ก ๆ มีความสนใจในการประกอบพิธีกรรมบูชาหรือจัดพิธีเลี้ยงเจ้าพ่อหลักเมือง เพราะชาวเมืองมหาสารคามมีความเชื่อและความศรัทธา ต่อเจ้าพ่อหลักเมือง ทำให้ชาวมหาสารคามและชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงให้ความเคารพศรัทธา จึงรักษาประเพณี ซึ่งเป็นประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับการบูชาในศาสนาพราหมณ์ และประเพณีพิธีกรรมในศาสนาพุทธซึ่งชาวมหาสารคามได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวมหาสารคามจะยึดถือศาสนาพุทธเป็นหลักและผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องภูตผี เทวดา และศาสนาพราหมณ์ การจัดงานเกี่ยวกับเจ้าพ่อหลัก

เมืองประชาชนทั่วไปจะประกอบพิธีที่นี้ละ บริเวณศาลหลักเมืองเพราะเชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมือง
 สถิตอยู่ที่ศาลหลักเมือง สามารถติดต่อกับเจ้าพ่อได้ง่าย หรือบอกกล่าวเจ้าพ่อได้โดยตรง
 ผู้คนชุมชนจะมีการกำหนดวัด เวลาสถานที่ที่แน่นอน ชาวบ้านก็จะมีเวลาเตรียมสิ่งของ
 เครื่องใช้และเตรียมตัวเข้าร่วมพิธี ประเพณีที่ชุมชนจัดส่วนใหญ่ ได้แก่ ประเพณีจัดเลี้ยงเจ้าพ่อ
 หลักเมืองปีใหม่ ประเพณีบุญเบิกบ้าน ประเพณีสงกรานต์ และประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อหลักเมือง
 ประจำปี การจัดเลี้ยงเจ้าพ่อมีความเชื่อว่าเป็นปีที่ผ่านมาเจ้าพ่อหลักเมืองปกป้องคุ้มครองให้ชาว
 มหาสารคามอยู่อย่างสงบสุข พ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ เชื่อนั่นคือการคลันดาลให้เป็นไปตาม
 ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อหลักเมือง ดังนั้นจึงมีการจัดเลี้ยงตอบแทนบุญคุณและแสดงความ
 เคารพเจ้าพ่อหลักเมือง ชาวมหาสารคามจึงมีการจัดเครื่องบูชาและเครื่องเซ่นไหว้เป็นการถวาย
 แก่เจ้าพ่อหลักเมือง เจ้าพ่อหลักเมืองจะได้พอใจ ในประเพณี บุญเบิกบ้าน มีกำหนดในเวลา
 เดือนยี่ ซึ่งชาวมหาสารคามจะว่างเว้นภารกิจเกี่ยวกับการเกษตร จะมีการจัดพิธีทำบุญเลี้ยงพระ
 เลี้ยงเจ้าพ่อหลักเมือง ในการร่วมพิธีก็จะมีการเวียนเทียนหรือลูกผึ้งลูกเทียน เสา้จ้ำ ประชาชนทั่วไป
 มาร่วมพิธี มีการถวายเครื่องสำรับคาวหวาน เครื่องเซ่นไหว้ บวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง ได้แก่
 หัวหมู ไก่ เหล้า ผลไม้ มะพร้าวอ่อน กล้วยน้ำหว่า ข้าวเหนียว เป็นต้น จากนั้นก็จะมีการรำฟ้อน
 ประกอบเสียงแคน กลอง พิณ สุนุกสนานครั้นแครง เป็นการถวายเจ้าพ่อหลักเมือง ส่วน
 ประเพณีเลี้ยงเจ้าพ่อหลักเมืองประจำปี จะกำหนดในต้นฤดูฝน วันพุธแรกของเดือนหก ซึ่งตรง
 กับวันพุธ เดือนหก ขึ้น 1 ค่ำ เพื่อให้เจ้าพ่อคลันดาลให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีฝนตกเพียงพอ
 ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในปัจจุบันจะมีผู้เข้าร่วมพิธีกรรมลดน้อยลง อาจเป็นเพราะ
 สภาพทางด้านเศรษฐกิจ หรือผู้คนที่ต้องทำงาน ไม่ได้เป็นฤดูกาลเหมือนการทำเกษตรกรรม ที่
 คุณตาเล่ามาก็เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าพ่อหลักเมือง”

คุณตาทองม้วนได้นำนักเรียนไปศึกษาและสอบถามเกี่ยวกับเครื่องบูชาเจ้าพ่อจาก
 คุณรุ่งเรืองรัตน์ เทพหัสดิน ผู้ดูแลศาลและจัดเครื่องบูชาให้กับผู้ที่มากราบไหว้เจ้าพ่อหลักเมือง
 หลังจากนั้นให้นักเรียนมานั่งล้อมวงซักถามสนทนา

เด็กหญิงพัชรินทร์ ถามว่า “คุณตาคะ นางเทียมคือใครคะ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “นางเทียมก็ คือ ผู้เข้าทรงหรือร่างทรงเพศหญิง มีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ เป็นร่างทรงให้กับเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมบวงสรวง เช่น ไหว้ รวมทั้งมีบทบาทในการบนบาน แค้นบน และทำหน้าที่ปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักเมือง”

เด็กหญิงขวัญพิชชา ถามว่า “ทำไมต้องเรียกว่าเจ้าพ่อหลักเมืองคะ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “เชื่อว่าหลักเมืองมีเทพารักษ์ผู้เป็นใหญ่สิงสถิตอยู่ที่หลักเมืองเพื่อให้ความคุ้มครองเมืองและประชาชนให้ปลอดภัยจากภัยพิบัติทั้งปวง ชาวบ้านจึงเรียกว่าเจ้าพ่อหลักเมือง”

เด็กหญิงโชติณิศา ถามว่า “ในการประกอบพิธีต้องใช้เครื่องบูชาหลายอย่าง ถ้าเรานำมาถวายไม่ครบจะเป็นอะไรไหมคะ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “เชื่อว่าถ้านำเครื่องบูชามาถวายไม่ครบก็จะถือว่าประกอบพิธีไม่สมบูรณ์ แต่ส่วนใหญ่ก็ต้องนำมาถวายครบ เพราะเป็นสิ่งของที่หาได้ไม่ยาก”

เด็กหญิงอังคณา ถามว่า “ทำไมส่วนใหญ่จึงเห็นคนมาไหว้ หรือแก้บนในวันพุธคะ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “การถวายเครื่องเช่น ไหว้จะถวายในวันพุธตอนเช้า มีความเชื่อว่าเจ้าพ่อหลักเมืองจะต้องเสวยอาหารก่อนบุคคลอื่น และมีความเชื่อว่าถ้าเป็นวันพระ เจ้าพ่อจะถือศีลจึงไม่ค่อยประกอบพิธีกรรมใด”

เด็กชายธนโชค ถามว่า “เครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองมีอะไรบ้างครับ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “เครื่องบูชาจะมีขันห้า ขันแปด ดอกไม้ ธูปเทียนและขันหมากเบง(บายศรี) ขันห้า ก็จะประกอบด้วย ดอกไม้สีขาวยาว 5 คู่ เทียน 5 คู่ ธูป 5 คู่ ส่วนขันแปด ประกอบด้วย ดอกไม้สีขาวยาว 8 คู่ เทียน 8 คู่ ธูป 8 คู่ ใส่ในขันหรือพานหรือจาน จะใช้ขันห้าหรือขันแปดก็ได้”

เด็กหญิงณัฐสุดา ถามว่า “ใช้ดอกไม้อะไรที่นำมาบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองได้คะ” คุณตาทองม้วนตอบว่า “จะใช้ดอกไม้ชนิดใดก็ได้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ประสงค์จะทำพิธีสักการบูชาแต่ส่วนมากนิยมดอกไม้สีขาวยาว เช่น ดอกพุด ดอกบัว กล้วยไม้สีขาวยาว หรือ ดอกดาวเรืองเพราะเชื่อว่าเจริณรุ่งเรืองเหมือนชื่อดอกไม้”

จากการที่นักเรียนได้สนทนาซักถามแล้วนักเรียนถอดบทเรียนสรุปความรู้ที่ได้จากการฟังคุณตาทองม้วนเล่าเรื่องประเพณีและเครื่องเช่น ไหว้บูชา เจ้าพ่อหลักเมืองแล้วให้นักเรียนสังเคราะห์ความรู้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตของนักเรียน แล้วให้นักเรียนประดิษฐ์ดอกไม้ หรือ

นำดอกไม้ที่บ้านมาไหว้แทนที่จะมาซื้อที่ศาลหลักเมืองและให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษา ประเพณีหรือพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลหลักเมืองโดยการทำสมุดเล่มเล็กเรื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 2 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง พิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนมีความภูมิใจในประเพณี ในท้องถิ่นของตนเองและตั้งใจในการฟัง รู้จักการตั้งคำถาม สามารถถอดความรู้สรุปเรื่อง การประกอบพิธีกรรมของชาวมหาสารคาม ด้วยตนเอง นักเรียนทุกคนสามารถนำดอกไม้ที่มีอยู่ใน บ้านของตนมาไว้เจ้าพ่อหลักเมือง โดยไม่ต้องซื้อ

2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียนใช้คำถามได้อย่าง เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา ตั้งใจและเข้าใจบทบาทของตนเองในการเรียนรู้และบทบาทของ ตนเองในการเข้าร่วมพิธีกรรมบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง และนำดอกไม้มาไหว้ได้เหมาะสมกับฐานะ และความสามารถ

3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนได้ แสวงหาความรู้โดยใช้คำถาม และการศึกษาความรู้จากเอกสารและการศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับ พิธีกรรมในการบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองและทำรายงานส่งครูซึ่งมีผลงานในระดับดีขึ้นไปทุกคนทุก กลุ่ม

4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า ภายในกลุ่ม ของนักเรียนได้ช่วยกันศึกษาหาความรู้ และช่วยกันจัดทำหนังสือเล่มเล็ก ทุกคนได้ทำหน้าที่ ของตน ในกลุ่มทำงานอย่างเต็มที่

กิจกรรมที่ 2 นายศรีปากชาม

ภาพประกอบที่ 10 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนในการประดิษฐ์นายศรีปากชาม

ในวันเสาร์ที่ 25 มิถุนายน 2554 นัคหมายนักเรียนชุมนุมวัฒนธรรมพร้อมกันที่ห้องประวัติศาสตร์โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม เพื่อเรียนรู้การทำนายศรี จากครูภูมิปัญญาครูन्छนิดา ดีลา และ นักเรียนมอบตัวเป็นศิษย์ จากนั้นคุณครูन्छนิดา ได้เล่าถึงประวัติความเป็นมาของพานนายศรีให้นักเรียนฟังว่า “ในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลหลักเมืองจะต้องมีนายศรีหรือขันหมากเบงซึ่งทำด้วยใบตองตกแต่งยอดด้วยดอกพุดหรือดอกกรัก ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้รุ่ยโรย หรือดอกอื่นนอกนี้ก็ได้ขึ้นอยู่กับความสะดวกแต่ก็นิยมจะเอาดอกไม้ที่มีความหมายเป็นมงคล นอกจากใช้ในการบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองแล้วจะใช้กับพิธีกรรมต่าง ๆ เช่นการทำพินายศรีสู่ขวัญ ความเชื่อของคนในโบราณเชื่อว่า “ขวัญ” เป็นสิ่งที่ไม่มีความ

มีอยู่คู่กับร่างกายและมีความสำคัญกับการมีชีวิต ในยามปกติขวัณจะอยู่กับร่างกายเข้าขวัณก็จะ
 อยู่สุขสบายดีแต่ถ้าเกิดเหตุร้ายหรือตกใจทำให้ขวัณออกไปจากร่างกายและจิตใจ ทำให้เจ้าของ
 ขวัณจะไม่สุขสบาย จึงต้องทำพิธีเรียกขวัณและนอกจากนี้ยังเป็นเครื่องประดับโต๊ะหมู่บูชา
 งานใบตองมีมาแต่โบราณบรรพบุรุษเราได้คิดนำใบตองใบไม้มาห่อขนม ห่ออาหารต่าง ๆ
 ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนได้ประดิษฐ์ประคองให้รูปร่างสวยงามขึ้น โดยเฉพาะในพิธีตาม
 ประเพณีไทย เช่น การทำบุญต่าง ๆ แล้ว ยิ่งทำพิธีพิถัน แสดงฝีมืออวดกันให้น่าชื่นชมยินดี ไม่
 สามารถบอกได้ว่างานใบตองมีมาแต่สมัยใด ในงานพระราชประเพณีในสมัยแผ่นดินสยาม
 โบราณ ที่อ้างถึงนางนพมาศ ซึ่งมียศเป็น ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ในสมัยพระร่วงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
 มีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ ได้คิดตกแต่ง โคมลอย ให้งามประหลาดกว่าโคม
 ของพระสนมทั้งปวง ประดับด้วยดอกไม้สาวงาม แสดงชัดว่าบรรพบุรุษของเรามีศิลปะการ
 ประดิษฐ์ดอกไม้ ใบไม้ ผลไม้และวัสดุต่าง ๆ มาก่อนหน้านี้ คือก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี
 ต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์มีเจ้านายและข้าราชการบริวารมีฝีมือประดิษฐ์ประดิษฐ์ดอกไม้ ร้อย
 พวงมาลัย แต่ยังใช้งานใบตองห่อขนม อาหารเท่านั้น ในสมัยต่อมาได้มีการประดิษฐ์ใบตอง
 เป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น กระถงดอกไม้ แจกันดอกไม้ ถาดใส่ผัก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่างานดอกไม้
 งานใบตอง ได้มีกำเนิดขึ้นภายในพระราชวัง ต่อมาจึงได้ถูกนำออกมาเผยแพร่ในหมู่ประชาชน
 เมื่อมีงานมงคลต่าง ๆ ก็ได้โอกาสแสดงฝีมือกัน ปัจจุบันสำนักวัฒนธรรมแห่งชาติได้ตระหนัก
 ถึงความสำคัญ ที่มุ่งหวังให้เยาวชนไทยได้ภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งงานใบตองก็
 เป็นเอกลักษณ์อันน่าภาคภูมิใจมาก”

เด็กชายสุทธิพงษ์ ถามว่า “บายศรีมีความหมายว่าอย่างไรครับ” คุณครูนั้นนิดาตอบว่า
 “คำว่า “บายศรี” เป็นคำเขมร แปลว่าข้าวสุก บายเป็นภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับต้อง สัมผัส ส่วน
 คำว่า “ศรี” มีความหมายเป็นสิริ เป็นมิ่งขวัญ รวมความว่า บายศรีแปลว่า ข้าวขวัญหรือสิ่งที่
 นำไปให้สัมผัสกับความดีงาม นั่นคือความหมายโดยอ้อม ส่วนความหมายโดยตรงคือลักษณะที่
 ตกแต่งสวยงามเป็นพิเศษเพื่อสำหรับใส่อาหาร คาวหวานในพิธีทำขวัญต่าง ๆ ทั้งในพระราชพิธี
 และพิธีของราษฎร”

เด็กหญิงลัทธากร ถามต่อไปว่า “ใบตองที่ใช้ทำบายศรีต้องใช้ใบของต้นกล้วยชนิด
 ไหนคะจึงจะสวยงาม” คุณครูนั้นนิดาตอบ “ใช้ใบตองกล้วยตานี เพราะมันนุ่ม เหนียวไม่ฉีกง่าย

ควรเลือกที่ไม่อ่อนจนเกินไป และไม่แก่จนเกินไป อายุกลาง ๆ จะใช้ได้สดทนทาน เวลาตัดใบตองควรตัดตอนเย็น ถ้าตัดตอนเช้าควรรอให้สายให้ใบตองหายกรอบก่อนค่อยตัด

เด็กหญิงสิริยากร ถามว่า “หนูเห็นเขาทำกระทงใหญ่และเห็นใบตองยังสดอยู่และเก็บได้นานเขาทำอย่างไรหรือคะ” คุณครูन्छินดาตอบว่า “เมื่อเย็บเสร็จแล้วก่อนจะประกอบเป็นพานบายศรีหรือกระทง จะต้องแช่น้ำอย่างน้อย 3 ชั่วโมง หรือ 1 คืน แล้วนำมาคลุมไว้ด้วยผ้าชื้น เช่น การทำบายศรีใหญ่ ต้องใช้เวลาเย็บนานหลายวัน เมื่อเย็บเสร็จแต่ละตัวต้องแช่น้ำให้สดแข็งแล้วเรียงไว้ในกะมั่ง คลุมด้วยผ้าชื้น อยู่นี้หลายวัน รอจนครบจึงนำขึ้นมาประกอบ”

เด็กหญิงนำทิพย์ ถามว่า “หนูเคยฝึกใบตองช่วยคุณยายที่บ้าน ใบตองที่หนูฝึกจะมีเส้นใยหรือที่เป็นเศษเล็ก ๆ ยาวติดอยู่ข้างใบตองทำให้ไม่สวย เรามีวิธีแก้อย่างไรคะ” คุณครูन्छินดา “การฝึกใบตองจะใช้ปลายเข็มหมุดจิกแล้วจิก ถ้ามีเล็บมือยาวแข็งแรงจะใช้เล็บมือก็ได้ และควรจิกก่อนไปทางปลายใบเลขกลางใบไปประมาณ 1 นิ้ว ถึง 1 นิ้วครึ่ง ชั้นที่ใช้เป็นแบบหันหน้า นวนขึ้น และใช้ชั้นเดียวตลอดเพื่อขนาดจะได้ไม่คลาดเคลื่อน”

หลังจากนักเรียน ได้ฟังและสนทนาเกี่ยวกับบายศรีแล้วนักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันถอดความรู้และนำเสนอผลงานสะท้อนผลงาน นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตนเอง

ในวันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน 2554 นักเรียนนำอุปกรณ์ในการทำบายศรีมาและพร้อมกันที่ห้องประวัติศาสตร์โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม เพื่อเรียนรู้การทำบายศรีและ นักเรียนมอบตัวเป็นศิษย์ของครูภูมิปัญญา ครูन्छินดา ถิลา และครูธวัช สุไกรธิ นักเรียนสำรวจอุปกรณ์ที่ตนเองเตรียมมาเพียงพอหรือไม่หรือมากเกินไปหรือไม่นำมาเลย จากการสังเกตนักเรียนมีความรับผิดชอบเตรียมอุปกรณ์จากบ้านของตนเองได้เหมาะสม ส่วนดอกพุด ครูเตรียมดอกพุดพลาสติกเพื่อสะดวกในการฝึกซ้อมซึ่งเป็นดอกไม้ที่หายาก แล้วให้นักเรียนลงมือทำบายศรีตามขั้นตอนการทำบายศรีของภูมิปัญญาเป็นวิธีการง่าย ๆ โดยครูภูมิปัญญาให้นักเรียนปฏิบัติแต่ละชั้น ไปทีละชั้น เริ่มแรกฝึกใบตองตามกำหนด ตามรูปแบบให้ครบจำนวนแล้วสอนพันตองและพับใบตองตามแบบที่กำหนดเมื่อได้จำนวนที่ต้องการ แล้วการประกอบตกแต่งในพานบายศรี

เด็กชายกฤษกรกล่าวว่า “คุณครูครับผมพันตองไม่ได้ครับ” คุณครูให้กำลังใจกฤษกรและสาธิตให้ดูอีกครั้งหลายรอบ และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันสอนเพื่อนที่ยังทำไม่ได้ นักเรียนยินดีและดีใจและเห็นความสำคัญในตนเองที่ได้เป็นผู้นำในการสอนเพื่อนทำบายศรี เด็กหญิง

โชตินิภาและเด็กหญิงหนึ่งฤทัยมีอารมณ์ที่ไม่ดีที่ตนเองทำไม่ได้และเดินออกไปอ่อนคลายนอกห้อง นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจและทำบายศรีอย่างตั้งใจเพราะอยากทำเป็น

เด็กหญิงอุณิศา กล่าวว่า “คุณครูคะการทำบายศรีเป็นสิ่งที่หนูอยากทำเป็นมานานแล้ว หนูคิดว่าคงจะทำยาก แต่พอได้ทำก็พอทำได้มีความภูมิใจมากคะ”

นักเรียนประดิษฐ์บายศรี ตั้งเวลา 08.30 น. ถึง 15.30 น. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประดิษฐ์บายศรีปากชามเสร็จให้นักเรียนสะท้อนผลการทำงานจากการใช้ทักษะชีวิตในการทำงานร่วมกัน และให้นักเรียนฝึกทำบายศรีเพื่อพัฒนาฝีมือตนเอง ในช่วงเวลาว่างและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 2 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง บายศรีปากชาม พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนทุกคนนำอุปกรณ์ในการประดิษฐ์บายศรีมาโดยไม่ต้องมาพึ่งเพื่อนในห้อง นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานในการทำบายศรีด้วยตนเองและชื่นชมผลงานของผู้อื่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียน ได้ใช้ความพยายามในการประดิษฐ์บายศรีเป็นอย่างมาก จะต้องอดทน เมื่อพับใบตองไม่ได้ก็ต้องพยายาม ควบคุมอารมณ์ฝึกสมาธิ จนกว่าจะประดิษฐ์สำเร็จ บางคนต้องหยุดไปเดินเล่นผ่อนคลายอารมณ์ ไม่แสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนได้แสวงหาความรู้โดยใช้คำถาม และการประดิษฐ์บายศรีจนสำเร็จสวยงามนอกจากนี้ยังต้องการฝึกประดิษฐ์บายศรีในรูปแบบใหม่ๆ ที่สวยงามและยากกว่าเดิม

4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า นักเรียนที่มีพรสวรรค์ และความสามารถในการประดิษฐ์บายศรีมีน้ำใจช่วยสอนเพื่อนและให้กำลังใจส่วนผู้ที่ทำไม่ได้ก็ยินดีจะรับความรู้จากเพื่อนๆ ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสุขสนุกสนาน ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เวลามากถึง 8 ชั่วโมง

กิจกรรมที่ 3 การรำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง

ภาพประกอบที่ 11 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนการรำถวายเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม

ในวันศุกร์ที่ 1 กรกฎาคม 2554 นักเรียนได้มอบตัวบูชาครูเป็นลูกศิษย์กับครูเสาวรัตน์ ทศตะ และครูเสาวรัตน์ได้เล่าเกี่ยวกับดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมว่า “จังหวะดนตรีมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ฟัง สามารถทำให้เกิดอารมณ์คล้ายตามได้ เช่น อารมณ์ร่าเริง เศร้า กล้าหาญ และหวาดกลัว ในการประกอบพิธีกรรมจึงได้นำเสียงดนตรีมาบรรเลงประกอบเพื่อเราใจให้เกิดความศรัทธา ความขลังในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การรักษาความเจ็บป่วย ใช้ดนตรีบรรเลงประกอบการร้องรำของผู้ประกอบพิธีกรรมให้เกิดความเร้าใจจนผู้ป่วยลุกขึ้นมาฟ้อนรำ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าดนตรีเป็นสื่อกลางที่ใช้สื่อหรือติดต่อกับเทพเจ้า วิญญาณหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ การประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับเจ้าพ่อหลักเมืองก็เช่นเดียวกันจะมีการใช้ดนตรี ในการประกอบพิธีกรรมด้วย โดยมากจะเป็นดนตรีพื้นเมือง คือ แคน พิณ กลอง เป็นส่วนประกอบในการบรรเลง ซึ่งมีคติความเชื่อแฝงอยู่ว่าการใช้เสียงดนตรีเสียงเพลงเพื่อให้

ความเข้าใจสนุกสนานทำให้เจ้าพ่อหลักเมืองเกิดความพอใจและคล้อยตามให้ชาวมหาสารคาม หรือผู้ที่มากราบไหว้บนบานมีความสงบสุข ในการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นการรำชุดรำที่นักเรียน สนใจและการรำชุดศรีสักกาศรีทราเจ้าพ่อหลักเมือง”หลังจากฟังครูเล่าเรื่องแล้วนักเรียนช่วยกัน สรุปความรู้ เสนอต่อชั้นเรียน

ครูเสาวรัตน์ได้สาธิตการรำของชุดเพื่อนศรีสักกาศรีทราเจ้าพ่อหลักเมือง และอธิบาย ทำรำแต่ละท่ารำ แล้วนั่งล้อมวงสนทนาถึงการรำชุดนี้ ซึ่งผู้วิจัยและครูเสาวรัตน์ได้ร่วมกัน ประดิษฐ์และสร้างสรรค์ขึ้น

เด็กหญิงวาสนา ถามว่า “ท่ารำแต่ละท่าจะมีความหมายอะไรไหมคะ” ครูเสาวรัตน์ ตอบว่า “ใช่ค่ะ แสดงให้เห็นถึงการสักการะบูชา อิมไปด้วยความสุข มีทั้งจังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว” ครูกล่าวพร้อมกับสาธิตท่ารำไปด้วย

เด็กหญิงบุษบา แสดงความคิดเห็นว่า “หนูสนใจในเนื้อหาของเพลงช่วงเริ่มเพลง เขา เรียกว่าสรภัญญะอะไรไหมคะ” ครูเสาวรัตน์ตอบ “จะเป็นสรภัญญะที่กล่าวถึงตำนานเมือง มหาสารคามว่ามีการตั้งศาลและการเคารพบูชาของชาวเมือง นักเรียนก็ฝึกซ้อมพร้อมกันกับการรำนะคะ”

เด็กหญิงหนึ่งฤทัย ถามว่า “ในท่ารำมีการถือบายศรีด้วยหรือคะ” ครู “ใช่ค่ะ นักเรียน จะต้องทำบายศรีปากชาม เล็ก ๆ มาใช้ในวันที่นักเรียนต้องทดสอบการรำกับครู” หลังจากฟัง และเสวนาพาทีแล้วนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ เสนอต่อชั้นเรียน

ในวันเสาร์ที่ 18 มิถุนายน 2554 เวลา 08.30 น. – 16.30 น. นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและ ให้เลือกผู้นำกลุ่มที่มีพรสวรรค์ในการฟ้อนรำเพื่อให้เป็นคนสอนเพื่อนในกลุ่ม เช่น เด็กหญิง บุษบา ผิวเหลือง เด็กหญิงวาสนา แสนสุข และเด็กหญิง สิริยากร แสนใจวุฒิ ได้เป็นคนที่ถูก เลือกและเขามีความยินดี ดีใจที่ถูกเลือกให้เป็นผู้นำในกลุ่ม การฝึกซ้อมเป็น ไปตั้งใจและ สนุกสนานนักเรียนทุกคนมีความพยายามถึงแม้ว่าบางคนจะไม่เคยทำมาก่อน โดยเฉพาะนักเรียน ชาย พวกเขาให้กำลังใจกันในกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้นักเรียนฝึกซ้อมในเวลาว่างช่วงพักกลางวันและครูนัดหมายประเมินผล โดยให้ใช้เวลาฝึกซ้อม 2 สัปดาห์ และในการ ประเมินผลนักเรียนสามารถรำถวายเจ้าพ่อหลักเมืองได้อย่างสวยงาม ซึ่งเกิดจากความมุ่งมั่น และตั้งใจ มีความรักความสามัคคีและเสียสละแก่เพื่อนในกลุ่ม จึงทำให้ผลงานเป็นที่พอใจใน

กลุ่มของตน หลังจากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผลงานสำเร็จเพื่อนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 2 กิจกรรมที่ 3 เรื่อง การร่ำรวยเจ้าพ่อหลักเมือง
พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนทุกคนมีความพยายาม
ฝึกฝนในการรำที่ครูวิทยากรสอนและมีความรับผิดชอบในการฝึกซ้อมที่ต้องใช้เวลาว่างให้เกิด
ประโยชน์ และนักเรียนมีความภูมิใจในความสามารถของตนเองมาก โดยเฉพาะนักเรียน
กลุ่มที่เพื่อนเลือกให้เป็นตัวแทนห้องได้รำในพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง
2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียนจะเข้าใจความสามารถ
ของตนเองถึงแม้จะรำไม่สวยแต่ก็มีความพยายาม ไม่มีใครล้อเลียนเพื่อนคนที่รำไม่สวย
ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกอายและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม
3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนได้
แสวงหาความรู้โดยใช้คำถาม และฝึกรำในชุดรำใหม่ตามความสนใจ เช่น รำแคน
4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า สมาชิก
ในกลุ่มช่วยกันฝึกซ้อมและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน นักเรียนผู้นำได้เสียสละฝึกซ้อมให้เพื่อน
ในกลุ่มจนผลงานกลุ่มประสบผลสำเร็จและนักเรียน ได้เสียสละในการร่วมกิจกรรมเป็น
ตัวแทนในการรำในงานวันภาษาไทยแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ที่ทางโรงเรียนหลักเมือง
มหาสารคามจัดขึ้น

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 สร้างเสริมพลังปัญญา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่ 3 สร้างเสริมพลังปัญญา ประกอบด้วย
2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ 1 โครงการสร้างสรรค์ปัญญา 2) กิจกรรมที่ 2 จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อ
หลักเมืองมหาสารคาม

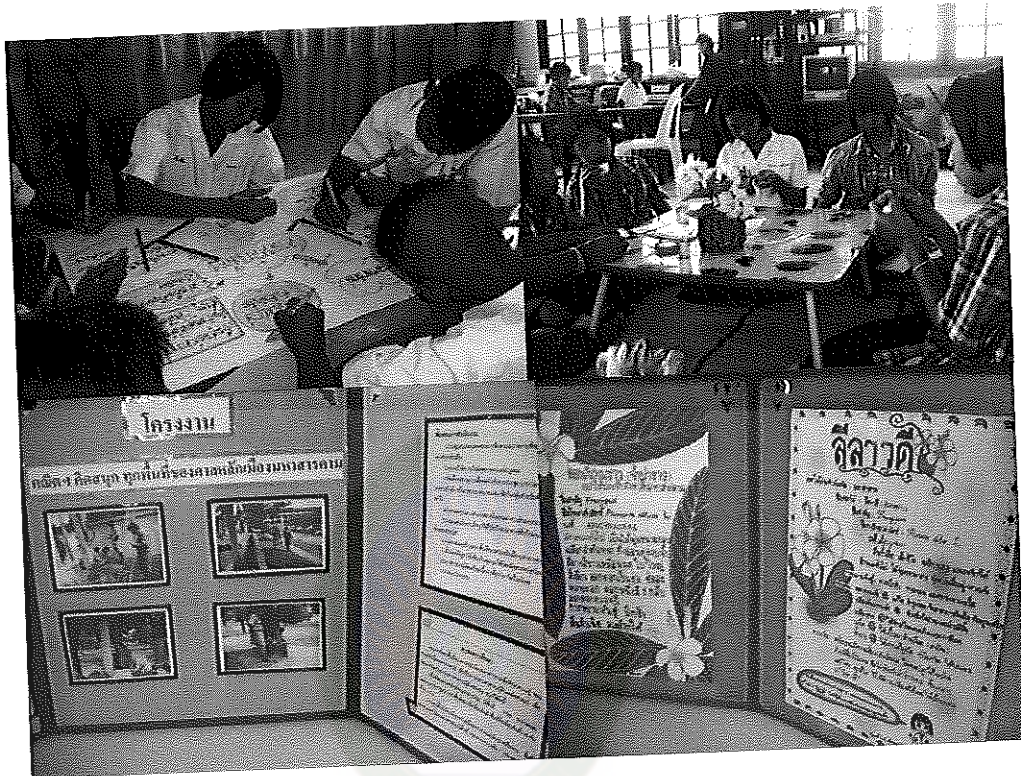
ผลการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ 3 พบว่า นักเรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในการ
ทำโครงการตามความสนใจ เช่น โครงการคณิตคิดสนุกทุกพื้นที่ศาลหลักเมือง โครงการสืบ
สานสภัญญ์บูชาเจ้าพ่อหลักเมือง โครงการดอกจำขาวด้วยผ้าใยบัว โครงการคำศัพท์

ภาษาอังกฤษในประวัติศาสตร์หลักเมืองมหาสารคาม และนักเรียนได้ใช้กระบวนการทำงานและนักเรียนสามารถจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง โดยการวางแผนบริหารจัดการภายในกลุ่มชุมชนแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เพื่อเตรียมสถานที่ จัดเตรียมเครื่องบูชาตามอัตรา เช่น บายศรี ผลไม้ อาหารคาวหวาน นักเรียนได้ดำเนินการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองได้ด้วยความสามารถของนักเรียนเอง โดยในพิธีมีการนำเสนอผลงานด้วยการเล่าประวัติเมืองมหาสารคามด้วยภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขับร้องสรภัญญ์บูชาเจ้าพ่อหลักเมือง การรำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง ในชุดศรีสักการบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง และการรำแคน ซึ่งความสำเร็จเกิดจากรักความสามัคคีภายในกลุ่ม การยอมรับความสามารถของเพื่อนและแสดงถึงความสามารถในการนำความรู้มาใช้ในการทำงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและเสียละช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองอย่างมีความสุข แสดงถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจในผลงานของตน และชื่นชมผลงานของคนอื่น

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดและรูปภาพ เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิจกรรมที่ 1 โครงการสร้างสรรค์ปัญญา

ภาพประกอบที่ 12 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนในกิจกรรม โครงการสร้างสรรค์ปัญญา

ในวันศุกร์ที่ 8 กรกฎาคม 2554 นักเรียนประชุมเสวนาเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ที่ 1 และฐานการเรียนรู้ที่ 2 เพื่อทบทวนความรู้ และประชุมเพื่อแบ่งกลุ่มในการจัดทำโครงการตามความถนัดและความสนใจ โดยนำเอาความรู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคามไปทำโครงการบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ การงานอาชีพ โดยนักเรียนต้องเข้าใจตนเองว่าตนเองมีความถนัดวิชาอะไร พบว่านักเรียนได้เข้ากลุ่มจัดทำโครงการโดยทุกกลุ่มจัดทำโครงการ กลุ่มละ 2 โครงการ คือ โครงการที่ตนสนใจและตามความถนัด และโครงการสาธารณประโยชน์ ซึ่งนักเรียนได้จัดทำโครงการ คือ โครงการสรภัญญ์สักการะเจ้าพ่อหลักเมือง โครงการคำศัพท์ภาษาอังกฤษกับศาลหลักเมืองมหาสารคาม โครงการประดิษฐ์ดอกจ๋าปาขาว และโครงการสาธารณประโยชน์

โครงการคณิตคิดสนุกทุกพื้นที่ศาลหลักเมือง โครงการประดิษฐ์บายศรีจากผ้าหรือเศษกระดาษ
ครูให้เวลานักเรียนในการจัดทำโครงการ 3 สัปดาห์ แล้วนำเสนอผลงาน

จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 3 กิจกรรมที่ 1 เรื่อง โครงการสร้างสรรค์ปัญญา

พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนทุกคน ทุกกลุ่มสามารถ
คิดค้นโครงการได้และสามารถทำงานได้สำเร็จ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น
การประดิษฐ์ดอกจ๋าปาขาวจากผ้าใยบัว การศึกษาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การประดิษฐ์บายศรีจาก
ผ้าหรือเศษกระดาษ การขับร้องสรภัญญะ นักเรียนได้นำเสนอผลงานด้วยความภาคภูมิใจใน
ผลงานของตนเอง
2. ด้านการตระหนักรู้และการประเมินตน พบว่า นักเรียนจะเข้าใจความสามารถ
และความถนัดของตนเองสามารถเลือกเข้ากลุ่มในการจัดทำโครงการได้เหมาะสมกับ
ความสามารถและความถนัดทำให้มีความสุขในการทำงาน ผลของการจัดทำโครงการต่าง ๆ
นักเรียนสามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมพอประมาณ เช่น การใช้เศษกระดาษ
การใช้ผ้าใยบัว
3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนได้
แสวงหาความรู้จากการจัดทำโครงการของนักเรียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียนที่
มีการแสวงหาความรู้และนำความรู้ที่ได้เรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 มาใช้ในการทำ
โครงการ เช่น การแสวงหาความรู้เรื่องการขับร้องสรภัญญะจากครูที่สอนภาษาไทยในการแต่ง
กลอน และภูมิปัญญาในชุมชน การแสวงหาความรู้ เรื่องการประดิษฐ์ดอกจ๋าปาขาวจากผ้า
ใยบัว แสวงหาความรู้จากเอกสารงานประดิษฐ์และปรีกษาครูผู้สอนงานอาชีพ
4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า สมาชิกใน
กลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือกันมีความรักความสามัคคีในกลุ่มจัดทำโครงการจนเสร็จสมบูรณ์ และ
นักเรียนยังได้จัดทำโครงการสาธารณประโยชน์ เช่น การเผยแพร่ความรู้เรื่องศาลหลักเมือง
มหาสารคาม การดูแลความสะอาดบริเวณศาลหลักเมือง การดูแลห้องและสวนย้อมหน้าห้อง
ประวัติศาสตร์

กิจกรรมที่ 2 จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

ภาพประกอบที่ 13 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนการร่วมจัดพิธีบูชา
เจ้าพ่อหลักเมืองร่วมกับชุมชน

วันศุกร์ที่ 19 สิงหาคม 2554 นักเรียนประชุมและเตรียมการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองร่วมกับชุมชน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและเสนอชื่อให้เป็นผู้เล่าประวัติศาลหลักเมืองมหาสารคาม หน้าที่ปฏิบัติบริการอาหารเครื่องดื่ม หน้าที่จัดสถานที่ หน้าที่จัดเครื่องบูชา หน้าที่ทำบายศรี หน้าที่รื้อถวายเจ้าพ่อหลักเมือง นักเรียนได้เสนอให้เด็กหญิงบุษบา ผิวเหลือง เป็นผู้เล่าประวัติศาลหลักเมือง และเสนอชื่อเด็กหญิงวาสนา เด็กหญิงณัฐนรี เด็กหญิงณัฐสุดา เด็กหญิงสิริยากร เป็นนางรำ ส่วนหน้าที่อื่น ๆ ให้คนที่เหลือช่วยกัน

วันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2554 นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วยความตื่นเต้นกระตือรือร้นในการช่วยเหลืองานชุมชน โดยได้นำเครื่องสักการะมาบูชา ช่วยประเคน

ภัตตราหารพระสงฆ์ในพิธี และร่ำถวายเจ้าพ่อหลักเมืองและหลังจากเสร็จงานนักเรียน ได้ช่วยกัน
ดูแลสถานที่ให้สะอาดเรียบร้อย

ภาพประกอบที่ 14 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานนักเรียนการจัดพิธีบูชา

เจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม

วันศุกร์ที่ 2 กันยายน 2554 นักเรียนประชุมกันเพื่อวางแผนการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อ
หลักเมือง ผู้วิจัยได้ประสานคณะครู ผู้ปกครองเข้าร่วมพิธี วางแผนจัดแสดงผลงานของนักเรียน
ที่ได้เรียนรู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม ในฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดใน
วันพุธที่ 7 กันยายน 2554 ที่ห้องประวัติศาสตร์และพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง
ที่ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยนักเรียนได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามมติที่ประชุมได้แบ่ง
หน้าที่ตามที่เคยได้เข้าร่วมบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองกับชุมชน ในวันที่ 22 สิงหาคม 2554
และช่วยกันเตรียมการและนักเรียนสามารถดำเนินการได้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้มีผลงาน
ในระดับดี

จากการจัดกิจกรรม ฐานที่ 3 กิจกรรมที่ 2 เรื่อง จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีทักษะชีวิต ดังนี้

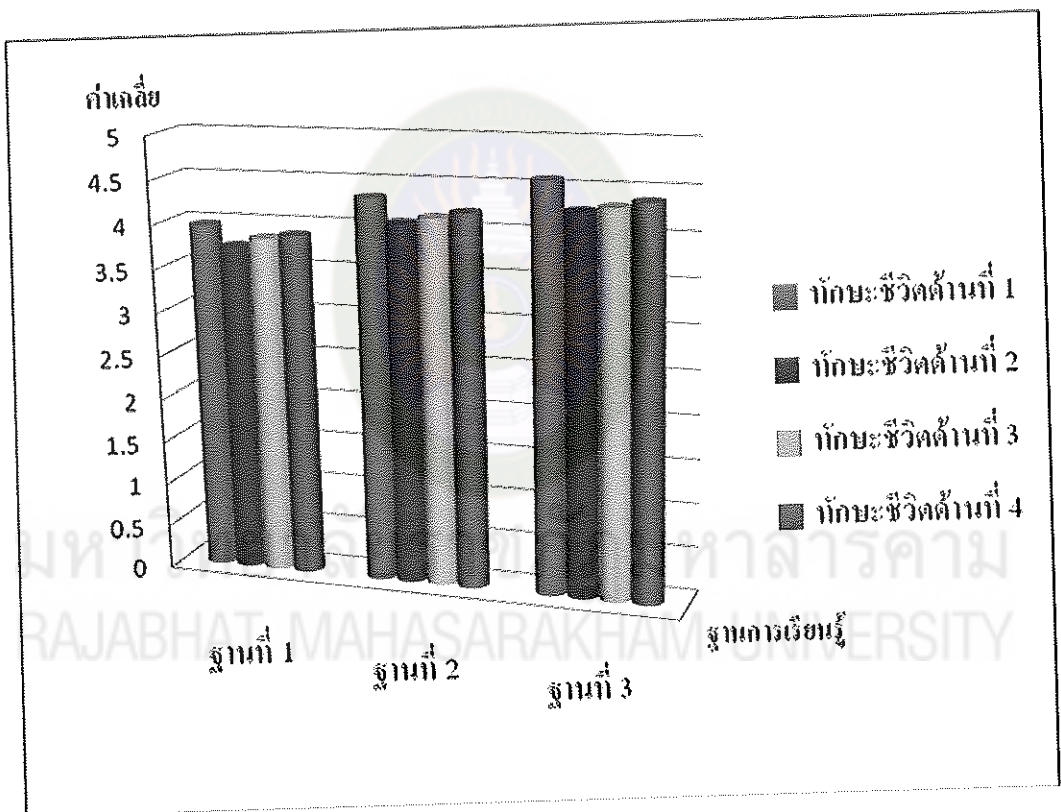
1. ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง พบว่า นักเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นในเข้าร่วมกิจกรรมบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองกับชุมชนและสามารถทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ทุกคนมีความภูมิใจในผลงานของตนเอง
 2. ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ในชุมชน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การประเคนอาหารพระ การบริการเครื่องดื่มแก่ผู้ร่วมงาน การร่วมฟ้อนรำอย่างสนุกสนาน
 3. ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน พบว่า นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกฝนมาใช้ในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ดี เช่น การเล่าประวัติศาลหลักเมืองมหาสารคาม การทำบายศรี การจัดเครื่องบูชา การฟ้อนรำ
 4. ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พบว่า นักเรียนได้จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามหน้าที่ และนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย ที่ตนสามารถทำได้ เช่น การให้บริการช่วยงานในกิจกรรม เช่น การบริการอาหาร เครื่องดื่ม การทำความสะอาด
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม
- ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนทุกฐานการเรียนรู้และทุกกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย
- 1) ด้านการพึ่งตนเองและภาคภูมิใจในตนเอง 2) ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตน
 - 3) ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน 4) ด้านการมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้แบบประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาใช้ในการสังเกตพฤติกรรมและตรวจสอบจากแบบบันทึกการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนร่วมกับครูผู้ช่วยวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม
ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ทั้ง 3 ฐานการเรียนรู้

ที่	ทักษะชีวิตของ นักเรียน	ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน							
		ฐานที่ 1	ฐานที่ 2	ฐานที่ 3	รวม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
1	การพึ่งตนเองและ ภาคภูมิใจในตนเอง	3.98	4.35	4.60	12.93	4.31	0.31	86.20	มาก
2	การตระหนักรู้และ การประมาณตน	3.75	4.08	4.28	12.11	4.04	0.27	80.73	มาก
3	การแสวงหาความรู้ และการใช้ความรู้ ในการทำงาน	3.85	4.15	4.33	12.33	4.11	0.24	82.20	มาก
4	การมีความสามัคคี และการเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม	3.90	4.22	4.40	12.52	4.17	0.25	83.47	มาก
	รวม	15.48	16.80	17.61	49.89	16.63	1.07	332.60	-
	เฉลี่ย	3.87	4.20	4.40	12.47	4.16	0.27	83.15	มาก
	ร้อยละ	77.40	84.00	88.05	83.15	83.15	-	83.15	-

จากตารางที่ 12 ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.27) คิดเป็นร้อยละ 83.15 เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็น
รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพึ่งตนเองและภูมิใจในตนเอง

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, S.D.= 0.31$) คิดเป็นร้อยละ 86.20 ด้านการมีความรักความ
สามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D.= 0.25$) คิดเป็น
ร้อยละ 83.47 ด้านการแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.11, S.D.= 0.24$) คิดเป็นร้อยละ 82.20 ด้านการตระหนักรู้และการประมาณตนอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, S.D.= 0.27$) คิดเป็นร้อยละ 80.73 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการของ
การพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละด้านสูงขึ้นเป็นลำดับทุกด้าน

แผนภาพที่ 7 แสดงถึงพัฒนาการของการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

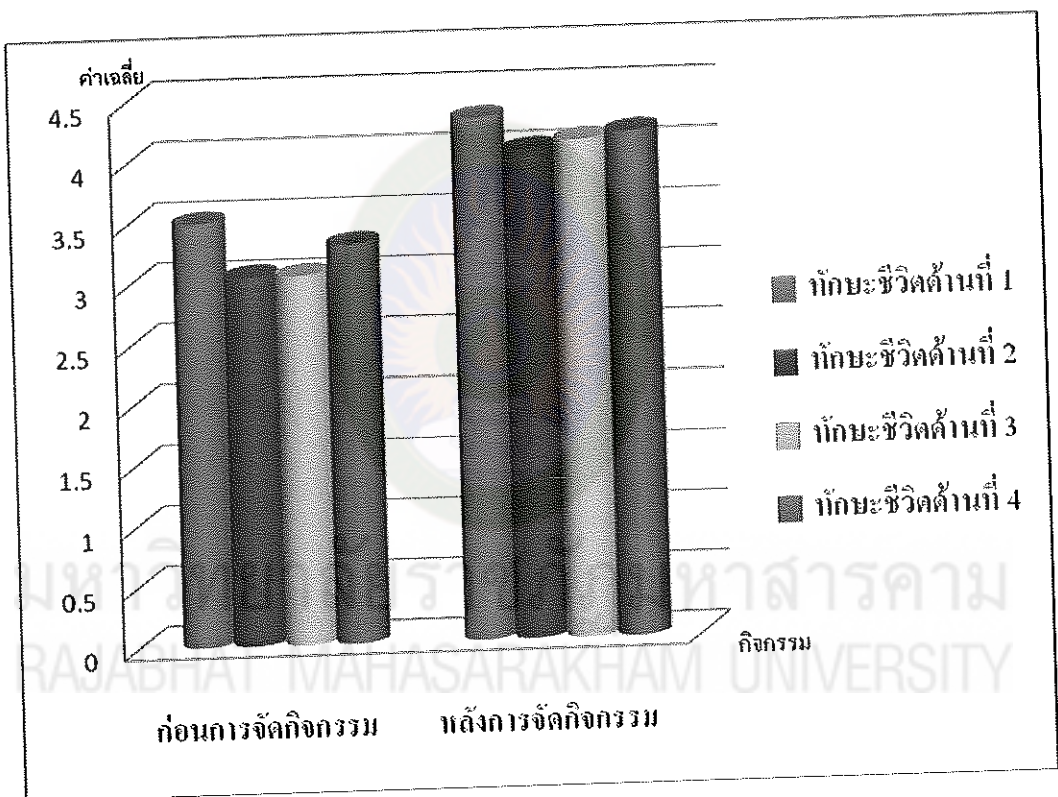
จากแผนภาพที่ 7 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม พบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิต อยู่
ในระดับมากและมีพัฒนาการของทักษะชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับในทุกด้าน เมื่อพิจารณาตามฐาน

การเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่ 3 สูงกว่าฐานการเรียนรู้ที่ 2 ฐานการเรียนรู้ที่ 2 สูงกว่าฐาน
การเรียนรู้ที่ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ผลการประเมินทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดกิจกรรมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้
ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนมวัฒนธรรม

ที่	ทักษะชีวิตของ นักเรียน	ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน							
		ก่อนการจัดกิจกรรม				หลังการจัดกิจกรรม			
		\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
1	การพึ่งตนเองและ ภาคภูมิใจใน ตนเอง	3.50	0.69	70	ปานกลาง	4.31	0.31	86.20	มาก
2	ตระหนักรู้และการ ประมาณตน	3.05	0.39	61	ปานกลาง	4.04	0.27	80.73	มาก
3	การแสวงหาความรู้ และการใช้ความรู้ ในการทำงาน	3.05	0.60	61	ปานกลาง	4.11	0.24	82.20	มาก
4	การมีความสามัคคี และการเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม	3.30	0.49	66	ปานกลาง	4.17	0.25	83.47	มาก
	รวม	12.9	2.17	258	-	16.63	1.07	332.5	-
	เฉลี่ย	3.23	0.54	64.50	ปานกลาง	4.16	0.27	83.15	มาก
	ร้อยละ	64.50	-	64.50	-	83.15	-	83.15	-

จากตารางที่ 13 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม จำนวน 20 คน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยก่อนการจัดกิจกรรมนักเรียนมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.54) คิดเป็นร้อยละ 64.50 และหลังการจัดกิจกรรมนักเรียนมีทักษะชีวิต อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.27) คิดเป็น ร้อยละ 83.15

แผนภาพที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุมวัฒนธรรม

จากแผนภาพที่ 8 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุมวัฒนธรรม

ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม พบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนชุมนุม
วัฒนธรรมหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมทุกด้าน

จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุม
วัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ทั้ง 3 ฐานการเรียนรู้ 7 กิจกรรม
ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 13 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของ
นักเรียน และรูปแบบการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม พบว่า

1. กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุม
วัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักการและทฤษฎี/สภาพปัญหาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับ
การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ขั้นที่ 3 กำหนดฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 4 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามรูปแบบการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ แบบ 5 ส

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมนุมวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนทุก
กิจกรรม พบว่า แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนสอดคล้องและคล้ายคลึงกันทุกกิจกรรม ซึ่งสามารถ
สรุปเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 5ส ดังรายละเอียด ดังนี้

ส 1 : สร้างเสริมจิตลูกศิษย์ บูชาครู	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า
ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์
ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต	

ตารางที่ 14 แสดงผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม
แบบ 5ส

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
จุดเริ่มต้น	ครูและนักเรียนกราบไหว้บูชาเจ้าพ่อหลักเมืองก่อนการเรียนรู้เพื่อบอกกล่าวและขออนุญาตใช้สถานที่และศึกษาเรื่องราวของศาลหลักเมืองมหาสารคาม	นักเรียนมีความมั่นใจ ตั้งใจเรียน และปฏิบัติตนเป็นคนดี
ฐานที่ 1 เล่าขาน ตำนานเมือง มหาสารคาม	ส 1 : สร้างเสริมจิตลูกศิษย์ บูชาครู นักเรียนกราบไหว้มอบตัวเป็นลูกศิษย์ครูภูมิปัญญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย ศรีสารคาม	นักเรียนให้ความเคารพและปฏิบัติตนต่อครูภูมิปัญญาได้อย่างเหมาะสม
กิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและ ความศรัทธา ของชาว มหาสารคาม	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า นักเรียนฟังเรื่องความเชื่อของชาวมหาสารคามจากครูภูมิปัญญา	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและศรัทธาต่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวมหาสารคาม
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที นักเรียนสนทนาซักถามกับครูภูมิปัญญาและสนทนาในกลุ่มของนักเรียนถึงเรื่องที่ได้ฟังจากครูภูมิปัญญาและเรื่องจากประสบการณ์ของตนเอง	-นักเรียนสรุปความรู้ นำเสนอด้วยการเล่าเรื่อง -เขียนแผนผังความคิดเรื่องความเชื่อของชาวมหาสารคาม -มีความสามัคคีในกลุ่ม

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์จาก ประชาชนที่มาบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองและศึกษา ความเชื่อในหมู่บ้านของตนเองโดยการศึกษา จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนของตนเอง แล้วนำผลการศึกษามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ เพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียน	-นักเรียนนำเสนอด้วยการ เล่าเรื่องความเชื่อในหมู่บ้าน ของตน -เขียนแผนผังความคิดเรื่อง ความเชื่อในหมู่บ้านของฉันทัน -วาดภาพ
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของความ เชื่อของคนในชุมชนที่มีต่อการดำรงชีวิต และการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชน นักเรียนอภิปรายผลงานและชิ้นงานของ ตนเองและผลงานของเพื่อนถึงปัจจัยที่ส่งผล ถึงความสำเร็จและนำข้อคิดไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	-สรุปความรู้ในการนำไปใช้ ในการพัฒนาทักษะชีวิต -นำความรู้ไปใช้พัฒนา ตนเอง -บันทึกการพัฒนาทักษะ ชีวิตของนักเรียน
ฐานที่ 1 เล่างาน ดำเนินเมือง มหาสารคาม กิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้ง ศาลหลักเมือง มหาสารคาม	ส 1 : สร้างเสริมจิตลูกศิษย์ บูชาครู นักเรียนไหว้ครูเพื่อมอบตัวเป็นลูกศิษย์ครู ภูมิปัญญา นางทองเต็ม เวียงแก้ว	นักเรียนมีความเคารพต่อครู ภูมิปัญญา มีความเป็น กันเอง

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า นักเรียนฟังเรื่องเล่าจากครูภูมิปัญญาเรื่อง ประวัติศาสตร์หลักเมืองมหาสารคาม	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องประวัติศาสตร์หลักเมือง และมีความศรัทธาต่อเจ้าพ่อ หลักเมือง
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที นักเรียนสนทนาซักถามกับครูภูมิปัญญาและ สนทนาในกลุ่มของนักเรียนถึงเรื่องที่ได้ฟัง จากครูภูมิปัญญาและเรื่องจากประสบการณ์ ของตนเอง	- นักเรียนเกิดทักษะการตั้ง คำถาม มีการแสวงหาความรู้ - มีทักษะการพูด
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากการทัศนศึกษา ที่พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม และเอกสาร อื่น ๆ	-นักเรียนมีการแสวงหา ความรู้และนำความรู้มาใช้ ในการสร้างชิ้นงาน -นักเรียนสรุปความรู้ นำเสนอด้วยการเล่าเรื่อง การแสดงละคร แผ่นพับ จัดทำหนังสือเล่มเล็กและ รายงาน
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนอภิปรายผลความสามารถของตนเอง จุดเด่น จุดด้อยของผลงานและแนวทางการ พัฒนาตนเองในการพัฒนาทักษะชีวิตใน ประเด็นการสรุปความรู้ การแสวงหาความรู้ การนำเสนอและการผลิตชิ้นงาน	นักเรียนมีความภูมิใจใน ตนเอง เข้าใจคนอื่น มีวิธีการ พัฒนางานด้วยการแสวงหา ความรู้ ทำงานเป็นหมู่คณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม สามารถพึ่งตนเองได้

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
ฐานที่ 2 สืบสาน ประเพณีบูชา เจ้าพ่อหลัก เมือง	ส 1 : สร้างเสริมจิตวิญญาณบูชาครู นักเรียนกล่าวคำไหว้ครูด้วยสรภัญญะและ แนะนำตัวมอบตัวเป็นลูกศิษย์ของครูภูมิ ปัญญา คือ นายทองม้วน สิทธิจันทร์ และ นายรุ่งเรืองรัตน์ เทพหัสดิน	นักเรียนได้แสดงความเคารพ ต่อครู
กิจกรรมที่ 1 พิธีกรรมและ เครื่องบูชาเจ้า พ่อหลักเมือง	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า ครูภูมิปัญญาเล่าเรื่องประเพณีและพิธีกรรม ในการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองและเครื่อง บูชาเจ้าพ่อหลักเมือง	นักเรียนฟังจับใจความและ ตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย หรือสนใจ
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที่ นักเรียนสนทนา ซักถามกับครูภูมิปัญญาจาก เรื่องที่ได้ฟังและสนทนากลุ่มภายในกลุ่มของ นักเรียน	นักเรียนได้ใช้ทักษะ การตั้งคำถาม ทักษะการพูด การนำเสนองานด้วยการเล่า เรื่อง
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนสัมภาษณ์และสนทนากับผู้คนที่มา บูชาเจ้าพ่อหลักเมืองถึงการประกอบพิธีใน การบูชา และเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง	นักเรียนได้ใช้ทักษะการพูด การเสาะแสวงหาความรู้
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา แล้ววิเคราะห์นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	- นักเรียนสรุปความรู้เป็น หนังสือเล่มเล็ก

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
ฐานที่ 2 สืบสาน ประเพณีบูชา เจ้าพ่อหลัก เมือง	ส 1 : สร้างเสริมจิตวิญญาณบูชาครู นักเรียนไหว้ครูกล่าวคำไหว้ครูภูมิปัญญา คือ นางนันทิดา ถีลา และนายชว้ช สุไกรธิ	นักเรียนแสดงความเคารพทั้ง ทางกาย วาจา ใจ
กิจกรรมที่ 2	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า ครูนันทิดา ถีลา เล่าประวัติการทำบายศรีให้ นักเรียนฟัง	นักเรียนฝึกทักษะในการฟัง การถาม จนเกิดความรู้ความ เข้าใจถึงประวัติการทำ บายศรี
บายศรี ปากชาม	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที นักเรียนสนทนากับครูภูมิปัญญาถึงประวัติ การทำบายศรีและการนำไปใช้ในพิธีกรรม ต่าง ๆ	นักเรียนสรุปความรู้จากการ ฟังเรื่องเล่าและสนทนา ซักถาม แล้วรายงานเป็น วาจา และเขียนรายงาน
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนฝึกปฏิบัติการทำบายจากครูภูมิ ปัญญาและฝึกทำบายศรีในรูปแบบอื่น ๆ ที่ สนใจ	นักเรียนฝึกความอดทน ฝึก สมาธิ และมีความสามารถ ในการประดิษฐ์บายศรีปาก ชาม และบายศรีชนิดอื่น ๆ ที่ นักเรียนสนใจ
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนสรุปเขียนวิธีการประดิษฐ์บายศรีปาก ชาม และทำบายศรีเพื่อนำไปใช้ในพิธีกรรม ต่าง ๆ	นักเรียนนำเสนอชิ้นงานใน การประดิษฐ์บายศรีปากชาม ในรูปแบบต่าง ๆ และ นำไปใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
ฐานที่ 2 สืบสาน ประเพณีบูชา เจ้าพ่อหลัก เมือง	ส 1 : สร้างเสริมจิตลูกศิษย์บูชาครู นักเรียนไหว้ครูกล่าวคำไหว้ครูภูมิปัญญา คือ นางสาวเสาวรัตน์ ทศตะ	นักเรียนมีแสดงความ เคารพต่อครูได้เหมาะสม
กิจกรรมที่ 3 การรำถวาย เจ้าพ่อหลัก เมือง	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า ครูเสาวรัตน์ ทศตะ เล่าถึงการไ้เสี่ยงคนตรี หรือการรำ ในการประกอบพิธีกรรมบูชาเจ้า พ่อหลักเมือง	นักเรียนมีศรัทธาต่อสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาที นักเรียนสนทนากับครูภูมิปัญญาเกี่ยวเรื่องที่ ได้ฟังและเรื่องที่สงสัย	นักเรียนใช้คำถามและใช้ ภาษาพูดต่อครู และเพื่อน ๆ ได้อย่างเหมาะสมทำให้มี ความรู้ความเข้าใจและรำ ถวายเจ้าพ่อหลักเมือง
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนฝึกรำ ชูค ศรีสักกานูชาเจ้าพ่อหลัก เมือง และรำแคน โดยใช้ดนตรีพื้นเมือง	นักเรียนนำเสนอชิ้นงานด้วย การรำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง ด้วยชุดการรำที่กำหนด และ รำชุดรำต่าง ๆ ตามที่กลุ่ม สนใจ
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนสรุป ทำรำ ความหมายของทำรำและ การรำชุดอื่น ๆ ตามที่สนใจ	นักเรียนสรุปความรู้ด้วยการ ทำสมุดเล่มเล็กเรื่อง การรำ ศรีสักกานูชาเจ้าพ่อหลัก เมือง และนำไปแสดง ใน การประกอบพิธีกรรม

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
ฐานที่ 3 สร้างเสริม พลังปัญญา	ส 1 : สร้างเสริมจิตลูกศิษย์บูชาครู นักเรียนไหว้ครูที่ปรึกษาโครงการงาน	นักเรียนแสดงความเคารพ และสร้างความคุ้นเคย
กิจกรรมที่ 1 โครงการ สร้างสรรค์ ปัญญา	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่า ครูที่ปรึกษาโครงการงานเล่าถึงวิธีการทำ โครงการงาน	นักเรียนเข้าใจการทำ โครงการงานและมีความ กระตือรือร้นในการศึกษา ความรู้
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาทิ นักเรียนสนทนาซักถาม ถึงวิธีการศึกษาการ ทำโครงการงานที่นักเรียนสนใจในวิชาต่างๆ โดยให้ความเรื่องศาลหลักเมืองเป็นฐาน	นักเรียนเข้าใจถึงความถนัด ในการเรียนของตนเอง
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการทำ โครงการงานตามที่สนใจ เช่น - คำศัพท์ภาษาอังกฤษกับศาลเจ้าพ่อหลักเมือง - สรรภัญญ์สักการะเจ้าหลักเมือง - ประดิษฐ์ดอกจำปาขาว - คณิตคิดสนุกทุกพื้นที่ของศาลหลักเมือง มหาสารคาม	นักเรียนแสวงหาความรู้โดย การทำโครงการงาน
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิต นักเรียนสรุปความรู้จากกลุ่มของตนและ ความรู้จากกลุ่มเพื่อน วิเคราะห์ประสบการณ์ เพื่อนำความรู้และข้อคิด ไปใช้ในการพัฒนา ทักษะชีวิตของตน	นักเรียนนำเสนอผลงานการ จัดทำโครงการงาน ด้วยผัง โครงการงาน รายงานโครงการงาน และเสนอด้วยวาจา

ฐาน/กิจกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้	พฤติกรรม/ชิ้นงาน
ฐานที่ 3 สร้างเสริม ปัญญา	ส 1 : สร้างเสริมจิตวิญญาณของครูและนักเรียนกราบไหว้ขอขมาและขอพรเจ้าพ่อหลักเมืองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้สถานที่	นักเรียนมีความสบายใจ และมีความสุขในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
กิจกรรมที่ 2 จัดพิธีบูชาเจ้า พ่อหลักเมือง	ส 2 : สร้างเสริมศรัทธาด้วยเรื่องเล่านักเรียนฟังครูเล่าถึงวิธีการวางแผนการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง	นักเรียนเข้าใจในการเตรียมงานกิจกรรมที่จะจัดขึ้น
	ส 3 : สร้างเสริมปัญญาด้วยเสวนาพาทินักเรียนสนทนากลุ่ม เพื่อหาตัวบุคคลกับงานที่ได้รับมอบหมายงานในการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองให้ครบคนครบงาน	นักเรียนได้รับผิดชอบหน้าที่ในแต่ละฝ่ายตามความถนัดในการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง
	ส 4 : สร้างเสริมประสบการณ์จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองตามที่วางแผนไว้	นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มและมีความสุขในการจัดกิจกรรมซึ่งประกอบด้วย การกล่าวบูชา การถวายเครื่องสักการะ การรำถวาย
	ส 5 : สร้างเสริมองค์ความรู้สู่ชีวิตนักเรียนสรุปผลการจัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยในการทำงานนำความรู้และข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน	นักเรียนนำเสนอผลการจัดกิจกรรมด้วยรูปภาพ และรายงานการจัดกิจกรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนม้วนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังแผนภาพที่ 9 ดังนี้

กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน แบบ 5ข - 5ต - 3ฐ - 7ก

แผนภาพที่ 9 แสดงกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนมวัดนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม แบบ 5ข - 5ต - 3ฐ - 7ก

จากแผนภาพที่ 9 แสดงถึงกระบวนการการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่ค้นพบเป็น “กระบวนการเรียนรู้แบบ 5ข - 5ส - 3ฐ - 7ก” หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต 5 ขั้นตอน ตามรูปแบบการจัดกิจกรรม 5ส 3 ฐานการเรียนรู้ และ 7 กิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน 5 ขั้นตอน (5ข) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักการและทฤษฎี/สภาพปัญหาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง นักเรียน ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะชีวิต เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การพึ่งตนเองและภาคภูมิใจในตนเอง
2. การตระหนักรู้และประมาณตน
3. การแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน
4. การมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดฐานการเรียนรู้ 3 ฐาน(3ฐ) และกิจกรรมการเรียนรู้ 7 กิจกรรม (7ก) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้เป็น 3 ฐานการเรียนรู้ 7 กิจกรรม ดังนี้

ฐานที่ 1 เล่าขานตำนานเมืองมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 1 ความเชื่อและความศรัทธาของชาวมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 2 ประวัติการตั้งศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ฐานที่ 2 สืบสานประเพณีและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม

กิจกรรมที่ 3 พิธีกรรมและเครื่องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง

กิจกรรมที่ 4 บายศรีปากชาม

ฐานที่ 3 เสริมสร้างพลังปัญญา

กิจกรรมที่ 6 โครงการสร้างสรรค์ปัญญา

กิจกรรมที่ 7 จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองมหาสารคาม

ขั้นที่ 4 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ที่ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ฐานการเรียนรู้ 7 กิจกรรม โดยดำเนินการตามปฏิทินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม เริ่มจากการบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองเพื่อขออนุญาตใช้แหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมแล้วดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละฐานการเรียนรู้และหลังจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมได้จัดพิธีบูชาเจ้าพ่อหลักเมืองเพื่อกราบบูชาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และขอขมาในสิ่งล่วงเกินและไม่ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การวัดและประเมินผล ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยวัดพฤติกรรมก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินทักษะชีวิต แบบสังเกตพฤติกรรม จัดเวทียืนยันข้อมูลเพื่อสะท้อนผล และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังจากได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกกิจกรรม แล้วนำข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมาวิเคราะห์ผลปรากฏดังตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม

ที่	รายการ	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1	เนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.15	0.67	มาก
2	เนื้อหาสาระ สอดคล้องและช่วยส่งเสริมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน	4.10	0.72	มาก
3	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น	4.85	0.37	มากที่สุด
4	กิจกรรมช่วยให้นักเรียนรักท้องถิ่นและภูมิใจเห็นคุณค่าภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง	4.20	0.52	มาก
5	การจัดกิจกรรม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความน่าสนใจ	4.15	0.59	มาก
6	การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
7	ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมได้เหมาะสม	4.20	0.62	มาก
8	นักเรียนได้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในการจัดกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด
9	การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.55	0.60	มากที่สุด
10	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	4.60	0.50	มากที่สุด
	รวม	44.25	5.50	-
	เฉลี่ย	4.43	0.55	มาก

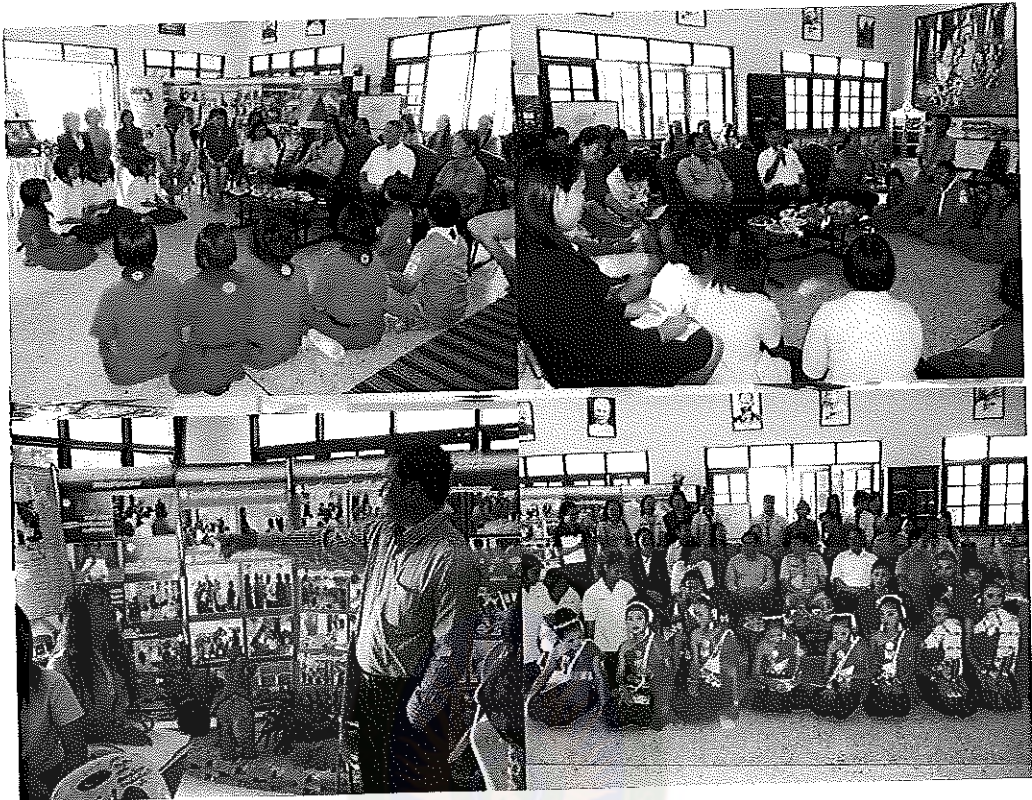
จากตารางที่ 15 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัดนครธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.85$, S.D.=0.37) การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.44) และ นักเรียนได้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.70$, S.D.=0.47) ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้หลักการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านข้อมูล โดยนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานของนักเรียนโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ตัวแทน ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนและผู้ปกครอง ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล ทุกฝ่ายมีความถูกต้อง แม่นยำ สมบูรณ์ เป็นธรรมและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และเก็บข้อมูลความพึงพอใจในวันที่ 7 กันยายน 2554 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการจัดนิทรรศการ การนำเสนอข้อมูลผลงานนักเรียน ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกการประชุม

ผลการจัดเวทียืนยันข้อมูล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยมีความคิดเห็นตรงกันว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยนำเสนอมาทั้งหมดเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ สมบูรณ์ เป็นธรรม และมีความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูล และยืนยันข้อมูลว่านักเรียนชุมชนวัฒนธรรม โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จำนวน 20 คน ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้ มีความพอประมาณ มีการแสวงหาความรู้ ใช้ความรู้ในการทำงาน มีความสามัคคีและเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เป็นจริงทุกประการ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคามยังเป็นการปลูกฝังความรักความภูมิใจ สืบสานประเพณีในท้องถิ่น ของตน ผู้เข้าร่วมเวทียืนยันข้อมูลมีความพึงพอใจในกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สมควรให้เผยแพร่กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ไปใช้ในสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ และควรจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดไป

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดและรูปภาพ เพื่อสะท้อนผลการจัดเวทียืนยันข้อมูล ดังนี้

ภาพประกอบที่ 15 แสดงการจัดเวทียืนยันข้อมูล

ผู้วิจัยกล่าวถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและผลที่เกิดขึ้นและให้นักเรียนดำเนินการนำเสนอผลงาน โดยนักเรียนพิธีกรได้แนะนำลำดับการกิจกรรม และนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การนำเสนอ การเล่าประวัติเมืองมหาสารคามเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การขับร้องสรภัญญูบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง การรำชุดศรีศักดิ์กามูชาเจ้าพ่อหลักเมือง การรำชุดรำแคน และการสาธิตการประดิษฐ์บายศรีปากชาม การทำดอกจ๋าปาขาว ด้วยผ้าใยบัว และการจัดนิทรรศการผลงาน หลังจากการนำเสนอผลงานของนักเรียนเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้จัดประชุมเสวนา เพื่อแสดงความคิดเห็นสะท้อนผล และผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล เปิดประเด็นการสนทนาในการจัดเวทียืนยันข้อมูล กล่าวว่า “สถานการณ์การศึกษาและสถานการณ์สังคมที่วิกฤต และคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันเป็นเช่นนี้ แต่ครูครั้งก่อนประเทศเป็นมวยเชิงสูง แต่ทำไมเราปล่อยให้สังคมตั้งคำถามว่าเราทำอะไร

เด็กทำอะไร ในกระบวนการที่ครูปี๋ทำนี้ พอจะให้พวกเราได้เห็น ผมไม่อยากวิพากษ์จับ
แค้นวิพากษ์”

(ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

สุนทร กองศรี ประธานกรรมสถานศึกษา กล่าวว่า “ก่อนอื่นต้องชื่นชมครูปี๋มา ใน
การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนครั้งนี้ได้ใช้เนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม
เกี่ยวกับความเชื่อศาลหลักเมือง เป็นสิ่งที่ดี เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะ โรงเรียนหลัก
เมืองมหาสารคาม วัฒนธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึก เป็นเรื่องของคุณงามความดีภายใน
ความศรัทธาที่ดี เป็นองค์รวมในจิตใจ ที่เกี่ยวกับวิถีดำเนินชีวิต มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรม กิจกรรม เป็นการนำมาใช้และปลูกฝัง
ให้กับนักเรียนได้อย่างสร้างสรรค์ นักเรียนได้เรียนรู้รวมทั้งครู ปัจจุบันวัฒนธรรม ความเชื่อ
เก่า ๆ สูญหายไปลิ้มแม้กระทั่งที่มาของชุมชน”

(สุนทร กองศรี. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

เฉลิมพงศ์ ยาละ รองผู้อำนวยการ โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม กล่าวว่า “รู้เรื่อง
ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองพร้อมๆ กิจกรรมกรรมที่ครูปี๋มาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ชื่นชมครูปี๋มา ที่
จัดกิจกรรมฐานต่างๆ สอนให้นักเรียนได้ทำหลายอย่าง เช่นการทำบายศรีทำให้เกิดสมาธิ
งานวิจัยของคุณครูปี๋มา เป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ ที่เกิดประโยชน์กับเด็กจริง ๆ ทั้งได้ความรู้
และทักษะในการดำรงชีวิตด้วย การอยู่ร่วมกันในสังคมก็จะดีและสงบสุข ส่วนการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์หลักเมืองก็ทำให้เด็กได้มีความรู้มีความรักในท้องถิ่นของตน กระบวนการจัดการ
เรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ส่วนใหญ่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เป็นการฝึกนักเรียนโดยตรง
กิจกรรมต่าง ๆ ได้ฝึกให้นักเรียน ได้ทำงานเป็นกลุ่มสร้างความรักความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
และนอกกลุ่ม จึงเป็นการทำวิจัยที่สามารถเป็นตัวอย่างกับเพื่อนครูได้”

(เฉลิมพงศ์ ยาละ. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

ลัดดา ค้วงสกุล ผู้ปกครองนักเรียน กล่าวว่า “ดีใจที่ลูกของตนได้ทำกิจกรรมเวลา
ว่างและได้ทั้งความรู้และการทำงาน การทำบายศรี แม้ก็ได้เรียนรู้ด้วย รู้สึกว่าลูกมีพฤติกรรม
รับผิดชอบมากขึ้น ใจเย็นมากขึ้น มีสัมมาคารวะมากขึ้น มีกิจกรรมดีๆ ก็อยากให้ลูกได้เรียนรู้

มีการบันทึกพฤติกรรมการพัฒนาตนเองทำให้เห็นการพัฒนา ขอสนับสนุนในการจัดกิจกรรมแบบนี้”

(ลัดดา ค้วงสกุล. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

ดร.นลินรัตน์ กล่าวว่า “ความสำเร็จควรจะอยู่ในตัวเด็ก จึงอยากให้นักเรียนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมว่าดี หรือไม่ดี หรือชอบหรือไม่ชอบ”

(นลินรัตน์ อภิชาติ. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

โสภิตา มานิล ตัวแทนนักเรียน กล่าวว่า “หนูตั้งใจที่ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม เพื่อนๆ ก็ตั้งใจ หนูได้ความรู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม ซึ่งไม่เคยทราบมาก่อน กิจกรรมที่ชอบมากคือ การรำถวาย และการได้ไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม เดียวนี้เพื่อนในกลุ่ม จะไปเป็นกลุ่มจะชอบมาหาคุณครูปีتما พากันมาอาสาคุณครูทำงาน ที่ห้องประวัติศาสตร์”

(โสภิตา มานิล. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

สุทธิพงษ์ ภูจำปี ตัวแทนนักเรียน กล่าวว่า “ชอบ สนุก เพราะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้รู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม และได้ประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ”

(สุทธิพงษ์ ภูจำปี. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

อุษา ทันทพร ตัวแทนครู กล่าวว่า “เห็นนักเรียนมาปรึกษาการแต่งบทสรภัญญะเป็นภาพที่ยานี้ 11 ก็ตั้งใจที่นักเรียนสนใจ ใฝ่หาความรู้ซึ่งการแต่งบทสรภัญญะเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กประถมศึกษา แต่นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ ครูก็ให้คำปรึกษา ช่วยสอน ช่วยแต่ง ก็ได้ความรู้เรื่องศาลหลักเมืองกับเด็กที่มาปรึกษา เพราะการแต่งเราก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ก่อนถึงจะลงสู่บทกลอน ที่เป็น สรภัญญะ เป็นสิ่งที่ดีที่เด็กสนใจทำโครงการแต่งกลอน สรภัญญะขับร้องบูชาเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นการสืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรมด้วย”

(อุษา ทันทพร. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

นัชติกา สีลา ตัวแทนภูมิปัญญา กล่าวว่า “ได้มาช่วยสอนการทำบายศรี สังเกตเห็นนักเรียนมีความสุข มีความสุขในการจัดกิจกรรม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

และชื่นชมอาจารย์ปัทมา ที่ส่งเสริมให้นักเรียน ได้รู้จักความสำคัญของศาลหลักเมือง
มหาสารคามได้เป็นอย่างดี”

(นัชติดา ลีลา. 2554 : การสนทนากลุ่ม)

ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล กล่าวว่ “กราบขอบคุณทุกท่านที่ได้หล่อหลอมบัลเบศิตคน
ใหม่ คือ ครูปัทมา ครูทุกคนยอมมีพื้นที่ในการแสดงออก ต้องเคลื่อนที่ไปบนความทันสมัย บน
องค์ความรู้ใหม่ ๆ เราลืมไปหรือเปล่าว่าสิ่งที่ยึดเหนี่ยวใจเรานั้นคืออะไร เราให้อะไรแก่เด็ก
ถามว่าอยู่ที่ ๆ ทำไมต้องพาเรียนเรื่องศาลหลักเมือง จะได้เป็นแพทย์เป็นหมอใหม่ แต่สิ่งที่เด็ก
ได้เรียน ได้ทำ เด็กเกิดความเพียร ความพยายาม สมารถ เขาจะได้รับในวัยเด็กซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่
จะนำไปเขาสมปรารถนา”

(ศักดิ์พงศ์ หอมหวล.2554 : การสนทนากลุ่ม)

3. ผลที่เกิดจากการใช้กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม ปรากฏผล ดังนี้

3.1 ผลที่เกิดกับนักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุมชนวัฒนธรรม
โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม ปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 คน ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต
นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่นทั้งการงานในหน้าที่การเรียนและการงานที่
ได้รับผิดชอบที่บ้าน นักเรียนตระหนักรู้ในตนเองเข้าใจตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ และ
ทำงานที่ตนถนัด มีการประเมินตนทั้งด้านการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ นักเรียนสามารถ
แสวงหาความรู้และนำความรู้มาใช้ในการทำงานได้อย่างมีความสุข มีความรักความสามัคคีใน
หมู่คณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งเกิดจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริงจาก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการทำงานเป็นกลุ่มฝึกการอยู่ร่วมกับสังคมตามวิถีชีวิตของชุมชน ทำใ้
นักเรียนได้รับองค์ความรู้ มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตซึ่ง เป็นความสามารถในการนำ
กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
บุคคล มีการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการ
เปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และารู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้อื่น เช่น สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ซึ่งได้จากการฝึกฟังเรื่องเล่าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝึกจับใจความสรุปความจากเรื่องที่ฟัง ฝึกพูด ฝึกใช้คำถาม ฝึกการนำเสนอด้วยวาจา ฝึกการเขียนรายงาน การเขียนแผนผัง การฝึกแต่งบทหรือโครงกลอนสรภัญญะ สาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนได้ฝึกการวาดภาพ การทำสมุดเล่มเล็กประวัติศาสตร์หลักเมืองมหาสารคาม การวาดดอกจำปาขาว สารคดี นาฏศิลป์ นักเรียนได้ฝึกรำถวายเจ้าพ่อหลักเมือง และการขับร้องสรภัญญะ สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์หลักเมืองมหาสารคาม สารคดีศาสตร์ นักเรียนได้ฝึกคิดคำนวณหาพื้นที่ของศาลหลักเมืองมหาสารคาม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนได้ฝึกทำบายศรี ดอกจำปาขาวจากผ้าใยบัว สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนได้ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพืชในศาลหลักเมืองมหาสารคาม ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภูมิคุ้มกันในตนเองตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ผลที่เกิดกับครู

ในการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ครูได้นำกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตไปพัฒนา นักเรียน ได้ตรงกับกรอบแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางและการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการ ทำให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน เปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ร่วมออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ครูได้เทคนิควิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะหลายด้านทำให้ผู้เรียนมีความสามารถหลายด้าน เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และยังสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูมีความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ที่สามารถบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบทำให้มีการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

3.3 ผลที่เกิดกับชุมชน

ในการวิจัยในครั้งนี้ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้สู่นักเรียนในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ ที่มีอยู่ในตนเองที่ส่งสมมาได้ก่อประโยชน์ต่อนักเรียน พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และชุมชนได้รับความรู้ โดยการจัดเวทียื่นยันข้อมูล และการเผยแพร่เอกสารแผ่นพับ

ข้อค้นพบ

ในการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม พบข้อค้นพบหลายประเด็น ดังนี้

1. กระบวนการที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ศาลหลักเมืองมหาสารคาม คือ กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตตามวิถีประชา แบบ 5ข - 5ศ - 3ฐ - 7ก ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้ 4 ด้าน คือ
 - 1) การพึ่งตนเองและภาคภูมิใจในตนเอง
 - 2) การตระหนักรู้และประมาณตน
 - 3) การแสวงหาความรู้และการใช้ความรู้ในการทำงาน
 - 4) การมีความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง ครู ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันระดมความคิด ศึกษาประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง และเป็นข้อมูลขั้นต้น ส่งผลให้แก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ตรงความต้องการของชุมชนและสังคม
3. การพัฒนาทักษะชีวิตที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสอดคล้องกับศีลธรรมที่ดำรง ทั้งวิชาการทั้งความรู้รอบตัวและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตก็จะทำให้เป็นคนที่ดีรอบคน พร้อมทั้งคุณสมบัตินี้และจิตใจที่สมบูรณ์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและราบรื่นและสามารถทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ได้ตามอัตภาพ

4. การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้ที่มาจากต้นตอเดียวกัน คือ ความรู้เรื่องศาลหลักเมืองมหาสารคาม ซึ่งสามารถแตกสาขาวิชาได้หลายสาขาทั้งสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันสามารถนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันใช้เป็นเครื่องช่วยในการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY